روڼې شپې

ویناوال

محمد معصوم هوتک

۱۳۸۶ ش

Ketabton.com

www.hotakonline.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

عنوان	مخ

د سريزي پر ځای ---------- 5
* چي رازونه مي سربېره نهاني وي ---------- 7
وداع ---------- 8
د نبايست مظاهره ---------- 10
د پلار تلين ---------- 11
* چي زخمي دي په ناڼو زما د سترګو مردمک سو ---------- 13
سترګي ---------- 14
خامي ---------- 15
مينه که بېلتون؟ ---------- 16
استاد ته ---------- 17
اپتي کال ---------- 19
جنون ---------- 20
* مينه د پاخه سړک مزل نه دئ ---------- 21
زړونه ---------- 22
د استاد د راحت په اقتفاء ---------- 23
* په تمه د جانان مياشتي کلونه راځه ورک سول ---------- 24
تهور ---------- 25
د لېچو زولانه ---------- 26
تياره ماحول ---------- 27
د وينو استسقاء ---------- 28
پردۍ مېنه ---------- 29
پرديسي مور ته ---------- 30
توپير ---------- 32
*که له ګل سره همراز و، محوه کړي تماشو وي ---------- 33
بېخوندي ---------- 34
دومره نو، نه ---------- 35
موج ---------- 36

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

عنوان — مخ

را په یاد چي سې وطنه-- 38
*که د نن چاري د بخنبلو نه دي-------------------------------- 40
د سخت زړو واکمني --- 41
تاج اخوندزاده-- 42
مدني وحشت--- 44
د کابل ناورین-- 46
د الفت پر پله--- 47
*ژوند خزان وهلی بهارونه لیري پاته دي------------------------- 48
بد عواقب--- 49
د استاد هڅونه-- 50
بې جرمه مجرم--- 52
*ښو ته ښه وایه که زما دي او که ستا دي------------------------ 54
*یا الهي مه راوینې تجزیه د ګران وطن------------------------- 56
تالا هوسونه-- 57
روڼي شپې--- 58
ارمانجني چیغي--- 59
ارمانجني هیلي-- 60
په روڼو سترګو--- 62
د مزار شریف د فتح په مناسبت------------------------------ 63
کنګل--- 65
فتنه--- 66
د خولګۍ ټکور--- 68
د مبني مینه--- 69
تنګه قافیه-- 71
نهه توره-- 72
زخمي نارنج-- 73
*مه کړئ نفاق پر کرونده د ملک---------------------------- 75
شاکي مور-- 76

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

عنوان	مخ
يتيمي سلګۍ---	77
د قرن وروستۍ غزل---	78
Y2K---	79
مبارکي--	80
د هيلو مزار--	81
مه راوينې ... (آزاد نظم)---	82
د اوريځو ګالري---	84
*نورو که خوږ کړی، ځورولی ژړولی يم-----------------------------	87
زه ولاړ وم---	88
مازيګره ژيړی لمره---	90
زندۍ--	94
د نازولو کور--	95
*د احسان يې زما پر سر دی همېش سيوری---------------------------	96
*ما په زړه کې تصور کړل--------------------------------------	97
پښتانه ته وايم--	98
دلې او هورې--	99
*زما مينه اولنۍ د پرېښولو نه وه هيڅ-------------------------------	101
چې دا ولې؟--	102
نازم از اينکه باز چه زيبا شده پشتو-------------------------------	104
خوندونه او شخوندونه (ځلورځې)-------------------------------	105

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سریزي پر ځای

تعامل داسي راغلی دئ چي پر شعري مجموعو باندي له شاعر پرته نور کسان سریزي و تقریظونه کاږي، زما خو یو شعر د دې نه دئ، چي چاته دي یې ورښکاره کړم او بل مي خانمړې خوله هم د دې نه ده، چي چاته دي یې حتی د ښه او ګټور کار خواست په وکړم، ځکه مي پر خپله شعري مجموعه پخپله یو څو توري وکښل.

د دې مجموعې زیاتره شعرونه ما د شپې ویلي دي، ځکه مي نوم (رونې شپې) پر اینبی دئ[1]. (شپه رونول) زموږ د ادبیاتو یوه خاصه اصطلاح ده د هغه چا په باب کاریږي چي یا د بېلتانه له درده یا دمیني له شواا خو نه، یا د رنځ له اسیته یا د نورو نادودو له خاطره یې خوب تښتېدلی او شپه یې تر سهاره په ویښو وهلې وي. زه د جلاوطنۍ ناورین شپو رونولو ته اړ کړی یم. په جلاوطنۍ کي مي د اولاد د نفقې برابرولو په خاطر داسي کار ته اوږه ورکړې وه او ده چي نه د سن په لحاظ ورته جوړ یم او نه د ذهن له مخي. د دې کار وخت له لمر لوېدو تر لمر ختو و او کلونه یې دوام وکړ، چي په ځنګ کي یې د نظمونو دغه مجموعه هم وزېږوله.

په دې مجموعه کي یو نیم عشقي و بزمي شعرونه هم سته چي ما د ځوانۍ پر وخت په هیواد کي دننه ویلي وو. دا شعرونه د مجموعې له عمومي روحیې سره جنداني سر نه خوري. هیله ده ښاغلي لوستونکي دغه نا هماهنګي ډېره جدي ونه نیسي.

---

[1] د ``رنې شبې`` په نامه د داستایوفسکي د یوه اثر پښتو ژباړه په ۱۳۶۵ش کال په کابل کي خپره سوې ده. د دې اثر روسي نوم ``بېلې نوچ`` دئ چي پښتو ژباړه یې باید ``سپیني شپې`` وای. سپیني شپې په روسي ادبیاتو کي ځانګړی مفهوم لري او زما په خیال له رونو شپو سره توپیر لري. دې موضوع ته پښتو ژباړونکي (ښاغلي یوسف صابر) د سریزي په شپږم مخ کي اشاره کړې ده، خو له دې سره سره یې ``رنې شپې`` تر ``سپیني شپې`` غوره بللې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روڼې شپې

زما د شعرو هنري خوا پیکه ده او په دې نه ارزي، چې څوک دي پر وږغېږي. خو زما د ذهني حالت په تمثیلولو کې، فکر کوم، مرسته کولای سي او ما یې په همدې نیامت د چاپولو او خپرولو اراده وکړه. خذ ما صفا دع ما کدر

محمد معصوم هوتک
ټورنټو - کاناډا
۲۲ ډیسمبر ۲۰۰۳ع
د شپې دوې بجې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي رازونه مـي سربېـره نهانـي وي
پر مغزو باندي مي تنـدر اسماني وي
زما زړه د هغـه وخت پـه ارمان سوځي
چـي خـويـونه عادتـونـه انساني وي
د جګړې خپسکه پورته وي له مځکي
تـوغ د سـولـي رپېدلی جهـانـي وي
بيرغـونـه را نسکـوره د هغـــو وي
چي تر لاندي يې لښکري شيطاني وي
اهـريمـن کـه د کـوثـر د جام ساقـي و
خـود به خلک ليـونـي بيـابانـي وي
ماديات خـو سراسر سرګـردانـي ده
لذتـونه را معلـوم سول، روحاني وي
د زمان و قـدرتمـن ته بـه تيټ نـسي
(که نشـه د چا په سر کي افغـانـي وي)

======

کابل
۱۳۶۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

وداع

پسله ډېره تحمله
پسله ډېره صبر و زغمه
پسله ډېرو منډو ځغاستو
پسله ډېر غم و ماتمه
له اوږدو چورتونو وروسته
پسله ډېر سوچه، منمه
راځه پاته دا جونګړه
راځه پاته دا کورګی دئ
======
که هر څو ده راته سخته
که هر څو ده دردونکې
سرنوست خپل حکم کړی
زمانې فيصله کړې
بخت ناخقه بدنام سوی
آسمان مخکې لا منلې
ښه پوهېږم چې ناپايه
سمندر دئ په ګډ ېږم
تاسې[2] نه وينئ عالمه !
په ها زور چې زه ګوانښېږم
تاسې نه سئ درکولای
په ها اور چې زه سوځېږم
هر يو ګام مې خودکشي ده

[2] تاسې = تاسي يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر قدم ده سره سکروټه
هر مزل راته زندان دئ
هر رباط دئ د اور ګټه
نه مي دلته ټېکاو کیږي
نه مي هلته څه امید سته
نامعلومي خواته دورمم
نه يې ټک سته نه يې قید سته
======
اريانا الوتکه - دکندهار پر لور
١٣٦٥ل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښایست مظاهره

مقـدر هلـه سـو عکس ستـا د ښېرې
مکـدر چـې پـه جېـوه سـوې آینې
دا دي زما زړه تـه د حُسن لـومـه سر کړه
کـه د خپـل ښایست کـوې مظاهـرې
بوی د زلفو دي ناچل (شام پاریس) کړه[3]
چارلي عطـر ورته ښکاري بوی د پېښې
د لمر مخ له ډېر حسده سره ټکـی سوه
چې ما ستا له شونډو واختسې بـوسې
چا ویلـه چـې دا پـرخه د سهار ده؟
په کتلـو ستـا د مـخ سو ګل خولې
بل معیـار نستـه د مینې په دنیا کې
بس هـر څـه بـه د ښایست په تول تلې
زمـا زړه دئ قلمـرو د یـوې مینـې
ستا اختیـار کـه یې منـې کې نه منې
زه پښتـون یم دورنګي مې پېشه نه ده
په ریشتیا سره مې هو، هو ده، نې، نې
اوسنی مینـې فقط یـو آن هوس وي
خو عشق زما کره مبلمـه دئ د دوربې[4]
که زما د مستـی بزم یو ځل تـود سو
ساقـې ته به نـو بیا شینـې ګـروې
پام کـوه فـواره نـه سـې د وینـو
د معصـوم پـه زړه ببیـاکـه لاس وهې

======

کابل - ۱۳۷۵ش

---

[3] شام پاریس یو ډول مشهور عطر و په انګرېزي یې Evening in Paris بولي.

[4] (دوربه) د ژمي مسلسل باران ته وایي چې څو ورځې دوام وکړي. په دغو بارانو کې که د مېلمه یوه شپه په خیال کې وي، هفتې پاته سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پلار تلین[5]

د بابا د فــراق تلیــن مــې ایشــوي ماغــزه د سر
بابا نه‌و، یــو کــلا وه زمــا و سا تــه‌و لــوی غر
ثومره ستر عالي انسان‌و د ښېګڼــو لــو هستي وه
لوړ همته، ښک خصلته، ښک عملــه، دانشــور
د دنیا زیاتر صفات چي په بشر کي مونــدل کېــږي
په زیاتـــرو متصف‌و، ده لـــرل پــه یکــې ســر
د باطن خیره یې نه‌وه، سم‌صفا سوچه پښتـــــون‌و
سپین کالی‌و، پاک نظیف‌و، نوراني ښکلی بشــر
مهــربانــه پــر اولاد و، قهــر یــې ما نه‌و لیدلی
ترحم یـــې پــه یــو شان‌و، پــر وورېزورې د خپل ټبر
د هیواد و تــرقــي و پـــرمختــګ تــه یې هوس‌و
پر غازي امان عاشـــق‌و د انګــرېـــز د زړه خنجر
نازېدلـــی به همېش د خپل هیـــواد په مفاخـــرو
پـــه افــکـــارو و تـــر ډېـرو روشنفکـــر و منور
په څه ناز یې وم لوی کړی پـــه څـــه مینه یې روزلی
چي دا مات‌و ګـــوډ لیکمـــه دئ د ده د زیار ثمــر
شپږشپېته کاله یې تېر کړل په عزت‌و په آبـــرو کي
پرهېـــزګـــاره مـتـــقـــي خــو لــه ریــا څخه بهر
ډېر ظالم رنځ ســو وربوري واک د ژبـــې څني ووت
پوره شپږ میاشتي رنځـــور و راته پروت‌و پر بستر
که دوا وه، که ډاکتـر و که زیارت‌و که تعویذکـــي وي
بندګـــي سعیه مـــي نــه ده سپمـــولـــې لــږ قدر

---

[5] زما اروابناد پلار حاجي محمود هوتک د ۱۳۵۲ش کال د اسد پر ۲۲مه په کندهار کي وفات سو تو پخپله پلرنی هدیره کي ښخ دئ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند و ژواک، کــــور و کهول و راخه پاته یو مخیزه
و خدمت ته یـــې ولاړ وم پــــه اخــــلاص شام و سحر
دیارلس سوه شپږپنځوس وه له هجرت څخه اوښتي
په شمسي حساب یې ټول کړ د خپل عمــــر پاک دفتر
څه بې مهره دنیاګۍ ده څــــه ظالم خونخور فلک دئ
چي نیازمــــن وو ټــــولــــه ولاړل د مرګي په لوی سفر
سرښتــــه د دنیا دا ده چــــي مــــرګــــــی به خامخا وي
مړه یې مه بولئ ژونـــــدي دي که په ښه نوم وو نامور
د معصوم دا یو څو اوښکي د بابا روح ته هدیه سوې
مغفرت دې وي په بــــــرخــــه په جنت کي یې مَــــقَــــر

آمین

======

کابل - ۱۳۶۵ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي زخمـي دي په بانـو زما د سترګو مــردمک سو
مين زړه مي نه ايـمنيـږي راتـه جوتې لـه طفلک سو
چي په مينه کي دي ګراني د صحـرا ليـونی نـه سوم
مجنون ګوته په غاښ کښېکښه، له حيـرته څه هک پک سو
شاباس، شاباســي زړګيــه، تـه لا نـه چوې له ګرومه
تاب د ميني چي دي راووړ په تاريـــخ کي دي نوم حک سو
د غاټــول څــه ګناه نــه ده که تک سور لکه قاتل دئ
چــي د مينــي داغ يــې وخــوړ د زړه وينـي يې خورک سو
د سفر شپــې يـې مـه شمېــره عافيت ورلـــره غواړه
پروا نستــه کــې له هجــره عقل و فکـر راڅه ورک سو
که يې زموږ بنايسته ناوې د وصال په شپه کـړه کونده
په دوی هم سو نوغی پـوري خپل عمل يې پای پېچـک سو
که په ستوڅه لهجه ګـډ دئ، پـه تلخــي که يې مـزه ده
حق ويل د معصـوم جـرم، ځــکه نـوم يـې لا درک ســو

======

کابل - ۱۳۲۵ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې

چې مـې ولیـدلـې ښکلې شهلا سترګې
ړندې سترګې مې یو دم سوې بینا سترګې
د مین مینـه لـه سترګو څـرګندېږي
په یـوه کتـو کـړي ټول راز رسوا سترګې
د مجـرم جـرم پـه سترګو کې معلوم وي
د مظلـوم مظلـومیت کـړي نمـا سترګې
سترګـې نـه دي آیینـه جهـان نما ده
پـه یـوه رپ ښـاري ټـوله دنیا سترګې
د سپین مخ ښایست په سترګو کې دئ نغښتی
غټې سترګې، بادامي سترګـې، ستا سترګې
د ښـایـست د دښـمنـانـو لـه نظـره
خدای دې وساتي ستا ښکلې زیبا سترګې

======

کابل - ۱۳۲۵ل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامې

کړېدلی چې پر اور د بېلتانه يم
د ډاکټر و د طبيب و دوا نه يم
په بېلتون کې د هستۍ مقام صوري دئ
په ښکاره که يم موجود بې له تا نه يم
زما د مرگ لام يې تړلی ورته گوره
روڼې سترگې ورته ناست يم ته وا نه يم
د ابا په خولۍ وياړم بل څه نسته
په مثال د محمد زيود (وانه) يم
نتيجه ده د خامۍ چې فريادي سوم
د زمام پر بتۍ پوخ سوم، ښه لا نه يم
د شپيليو په نغمو کې درته وايم
د سرېو ده نېستي چې زه شپانه يم
ما معصوم ته حق راپل لرئ يارانو!
لږ څه وروسته درځه څمه په يانه يم

======

کابل - ۱۳۲۵ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه که بېلتون؟

چې لاهو سومه د مینې په درياب
اخته سوی یم په درد و په عذاب
په ښایسته وو کې چې بوی د وفا نسته
ډېر دقت به کړم پر بل وار انتخاب
که د مینې انګار نه وای زما په زړه کې
په بېلتون کې به یې ولې وای کباب
شکایت د بېلتانه چې کړم ناپوه یم
تړوله مینه ده چې سوم په اضطراب
چې د ژوند تقویم ته مینه سوه داخله
د بېلتون د شپو یې ځله کړې حساب
که دي ځان ورکړ د مینې سمندر ته
د بېلتون له غوټو نسته اجتناب
د دنیا تاداو یې اینبی دئ پر مینه
د انسان ختې تې ورکړ د عشق آب
خو بېلتون سیوری د عشق سم په پسې دئ
هله نه وي، که عشق نه و آفتاب

======

کابل - ۱۳۲۵ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد ته[6]

لــوی څېــړونکې، محققه، ستر استاده !
افتخــار د منطقــې پــوهــانــد رشــاده
جسارت دئ چې په وړاندې مو ږغېـــږم
بخښــه غـــواړم که مــې کـړې دا گناه ده
دا چـــې نن د معــرفت ډگر روښــان دئ
دا چې نن لا هــم خپـره د علـــم رڼا ده
دا چې سخر ته د تحقيق وارخطا نـــه يــو
دا چې نن مو له پـــــرديــو استغنــا ده
دا چې نن په جگــه غاړه بانــدې گـــرزو
دا چې نن مــو د سيالـــۍ بــرخـه بالا ده
نتيجـــه ستاســـې د زيار و د تحقيـق ده
ثمـــره ستاســـې د فضل پــه ريښتيا ده
هر اثـــر مـو منتخب دئ و شاهـــکار دئ
هر کلام مـــو په مثال لکــــه کېميـا ده
چې تر خــولــه مـــو راوتلــې ده خبره
وجيزه د بــو علـــې ابـــن سينـــــا ده
مفتيان د معنا تــولــه غلـې کښېنــې
اوربدلې چـې يـې ستاسې څه فتــوا ده
فرهنگيان دې له قاموس څخـــه بې نيازه
ورښـــولـــې مـــو د هـــر لغت معنا ده

---

[6] د ۱۳۲۵ش کال د اسد په مياشت کې زما محترم استاد او لاربنود پوهاند عبدالشکور رشاد صاحب د زړه له رنځه بستري و. زه يې پوښتنې ته هره ورځ ورتلم او يوه ورځ مې د گلانو پر ځای دا پورتنی نظم ورته ولوست. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدسيان يې په اسمان کې په شرنګ لولي
ستاسې شعـــــر يې وظيفه د هر سبا ده[7]
په ځــه مينه کـــېږئ د ځوان نسل روزنه
ځـــــومره ډېـــره پېرزوينـــه مو پر ما ده
زه يـــو ستـــړی لالهانده ورک لاروی يم
ستاسې شمعـــه د دانش مــــې رهنما ده
افتخار چې د محضر مې ســـې په برخه
زه چـــې وايـــم د نـــړۍ پاچهـــي زما ده
ما رنځـــــور ته ستـاســې هره لارښوونه
د حاذق طبيـــــب نسخـــــه ده او دوا ده
ستاسې حق نه ادا کيـــــږي په څو ليکو
د احسان تـــــر درانه بار مــې کـړه ملا ده
يو خـــو زما ژبـــه رخنـــه، قلـــم پـځ دئ
بل نېستـــــې د بضاعت مې هم په خوا ده
دا نيمګړي څو بيتـــــونه مــې هديه دی
د ژور ارادت بــــــرخـــــه پــــر بــــالا ده
په ساړه باد مو خدای مـه وهه فاضـــلـــه
د معصوم په شپـه و ورځ دغـــه دوعا ده

======

کابل - ۱۳۲۵ش

---

[7] دغه بيت د حافظ شيرازي د دغه بيت ژباړه ده:

صبحدم از عرش می آيد خروشی عقل گفت
قدسيان گويی که شعر حافظ از بر ميکـــند

(c) ketabton.com: The Digital Library

اپتي کال

دا پــه ختــه ادمــزاد دي کــه پېــريان دي که جنات
لــوټېــده پــه سيــالــي کاندي، د مرګو مسابقات
نه يې رحـم سته په زړو کې، نې حيـا زموږ له کروړو
د مظلومو اوښکو جوړ کړ آمــو سيند ، نيـل و فـرات
اپتــي کـال دئ د (وَسَـــي)[8] لعنتــي هښمـه راغلې
ټول حاصل يــې راځـه يوور دي بــې وخت برسات
چې زندی د ظالمانو واک د خولې راخـخه واخيست
تـرشـح د وينــو ســر ســوه د بـدن تـر مسـامات
زما قدرت د مېږي نستــه، راته پروت د هاتي بار دئ
زه اريان عـادي ســړی يــم کلــه کـړای سم کرامات

======

کابل - ۱۳۲۵ش

[8] وَسَه: د دوبي باران، پشکال

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنون

په در د میخانــه کــي د تقــوا سپاره پیاده ســـي
د خال په ځلېــدو گــوره محــراب آتشکــده سي
په ډېرو تقـــوا گانــو مــي سوه وچه د ژوند درخته
ایلـــه کــه د شــرابــو په سیند بیرته زرغونه سي
ما ، مینـــه د ښایست وو لنـــډ مـــزل تصـــور کړئ
کلــونه دي په کار چــــي دا اومــه مېوه پخــه سي
د عشق ور چي په پوري سي ناسور سي لاعلاج سي
لــه تاوه ځه د مینـــي زوردانــه د ټک دانــه ســـي
د ختېــي قصـــور نـه دئ، د معمار مهارت غـواړي
چي یو ځای گلخانه، بل د لالـــو ملنگ تکیه ســـي
ناخوالو د رقیب چي مــي بیـده احساس راویښ کړ
قلم مي لیــونــی ســـي هر غـــــزل مي قصیده سي
هــر بیت هــره مصــرع مــي د خوږمن زړگي دوا ده
علاج تــه د لچنــو ستــرگو جــوړه مامېــره ســي
طالع ده که بل څه دي زما په بــرخه یې نبستي کــړه
چي ډک دریاب ته لاس کړمــه خالي تشه پیاله سي
معصوم چي گناهگار سـو لــه دا نورو گیله نستــه
اســلام به چیري پاته وي چـــي کـفر پر کعبــه سي

(العیاذبالله)

======

کابل - ۱۳۶۵ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه د پـاخـــه ســړک مـــزل نه دئ
غــرونــه دي پېـــچومي کږې لاري دي
عقل وای[9] اثبات د میني څـــه شي دئ؟
زړه وایـــی زمــا د وینــــو داري دي
تا د استغنـا نیـلــی ځیـن کـــړی دئ
زما درته زاری دي او کـــوکـــاري دي
خیر که نن مغلوب ستـــا په افسون یمه
جنگ تــه مـــي سبـا توري تیاري دي
حسن چـــي متـــاع د بازارو نـــه وي
هغـه زمــا د میـنـــي خــریـداري دي
ستا که د راتلو خیال پر نېستی حساب
زما د انتظار شپـــې بـــې شمـــاري دي
======
کابل - ۱۳۲۵ش

[9] وای = وایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونه

وايي چې فرمان د زړه پر ټول بدن چلېږي
زړه هغه جونګړه چې په مينه اباد ېږي
(سپين زړه) د صادق زړه، د دروه دغل به پکې نه ويني
بل که رډ درواغ وايي لا هم يې زړه ته لوېږي
(مات زړه) د مايوس زړه چې زمان پر مخ وهلئ وي
بخت مې واى نتلى ډک درياب راته تشېږي
(تور زړه) بدګومان زړه صفايي يې محوه سوې وي
لاس که پر قرآن ږدي لا هم يې باور نه کيږي
(لوى زړه) د زړه ور زړه چې په غبږ د حادثو ورځي
غر که يې مانع وي لا هم نه وار خطا کيږي
وصف د ظالم چې وايي (زړه يې د ډبري دئ)
مخ ته که يې سل سري حلال کړې نه ډارېږي
مينه که غالبه سوه، دا زړه بوله (نازک زړګى)
لږ څه يې پلمه سي، کرى ورځ درته زړيږي
(خوړين زړه) هغه زړه چې په لمبو دانتقام سوځي
ويني د غليم چې لا هم ورکړې، نه سرېږي
هغه زړه (پوره زړه) چې دنيا يې بې شمار وي
پټ په ميړنو وي، شا يې غره ته نه بيرېږي
(شين زړه) د مظلوم زړه چې ناخوالي ډېري ويني
نخښه د ګوزار ده، کبود رنګ چې معلوميږي
زړه که جسور نه و د (کوچنى زړه) په نامه وي ياد
سمه صفا لار ورته ګرنګ ښکاري، ترهيږي
زړونه سوه څو ډوله، د معصوم فيصله دغه ده
سپين زړه که د چا و، تل په ښه نامه يادېږي

======

کابل - د مانبام ٦ بجې - د ورى لومړۍ ١٣٦٦ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد راحت په اقتفاء

(تا تصـــور کـــي رابلل غـــوارم
نـــوي دنيـــا ابـــادول غـــوارم[10])
په عـــــواطفـــو د مين زړګي مي
غـــرور د حســـن ماتـــول غـــوارم
چي يې ممنون سم د خندا پـــه احسان
شعري احساس مـــي تخنـــول غوارم
د سپين تنـــدي د ننـــداري په اسره
د تـــورپيکـــي رالنـــډول غـــوارم
ځومره چادي چي واى سرکښـــه مينه
په نصيـــحت ارامـــول غـــوارم
که مجازات يې وي د شـــونډو دوزخ
روژه د صبـــر ماتـــول غـــوارم
د مـــخ ګـــلاب يـــې د حيـــا پـــه شبنم
د وصل شپـــه کـــي لمبـــول غـــوارم
هجـــر مېلمـــه ســـو ورته خاندم به نور
د پښتـــو دود پـــر ځای کول غـــوارم
د (راحت) شنخته د (معصوم) پر غزل
په نېک شګـــون سينګارول غـــوارم

کابل - ۱۳۶۲ش

---

[10] د اروابناد راحت زاخېلي پر دغه بيت مشاعره جوړه سوې وه، زه خو مشاعرې ته چا نه وم ور بللی، خو شعر مي جوړ کړ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تمـــه د جانان میاشتي کلـــونه را ځـــه ورک ســـول
تروږمۍ کې د هجـــــران یې وصالونه را ځه ورک سول
په ستـــرګــــو مـــــې لړ پوه کړه چي هوس دئ او که مینه
ګـــرم نه یمه ښایسته وو ، پټ رازونه را ځـــه ورک سول
زما خیال و چـــي قاصد ته به په زېــــري کي سر ورکړم
جنـــون تـــه خو مو پام دی، سوغاتونه را ځه ورک سول
رسمک مـــي د بابا دئ چـــــي جنت ســـودا کـــومه
د شونـــډو پـــه انګار کـــي دوزخونه را ځه ورک سول
سمسور بڼ مـــي د مینـــــي د جفا سېلیـــو لانښ کـــړ
اغزي یې دومره ډېر سول چي ګلـــونـــه را ځه ورک سول
څپـــــو د حـــوادثـــو یـــم اخیستـــــی نـــه پوهېـــږم
ني سر سته، نه یې ښکر سته، ساحلونه را ځه ورک سول
د مینـــي پـــه قانـــون کـــي خـــو شکـــوه غټه ګناه ده
په عشق کي ملا کوچنی سوم معیارونه را ځه ورک سول
شاعـــره لېـــونتوب دئ چـــي سراب تـــه یـــې په تمه
موږ هم په دې نیامت تلو خــــو ښارونه را ځه ورک سول

======

کابل ۱۳۶۲ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهور

د زړه مینه مي ګورئ چـــي خوندي ده په انګار کي
نمــــروده پــــر دا عصـــــر بل آذر نـــه یم نــو څه یم؟
ځلاند احساس مي وینئ چي غالب پر توره شپه دئ
له لمـــر سره پـــه نــــور کـــي، برابر نه یم نو څه یم؟
شمال[11] و حــوادثــو تــه مــي کلکـــه سینه سپر ده
په عــــزم و اراده کــــي اوچت غـــــر نـــه یم نو څه یم؟
بقا مـــي ده مــوندلي پـــه څپو و پــــه موجو کي
په سختـــــو تـــوپانـــو کي شناور نه یم نو څه یم؟
د زړه کوټلـــي وینـــي مـــي مایـــــه ده د مستیو
د سرو شونډو ګـرمۍ ته ډک ساغر نه یم نو څه یم؟
د سپین مخ خـــزانـــه چي یې د زلفــو ښامار ساتي
خالي لاس پـــر مین ســوم دلاور نــه یم نو څـه یم؟

======

کابل - ۱۳۶۲ش

[11] مقصد روسیه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لېچو زولانه

چې تر غاړه مې را تاو د سپينـــو لېچــو زولانه سوه
آرام ژوند پر ما حرام سو، کور د مينې جېلخانــه سوه
مړوندونه تر سر لاندې، د کوڅو سيورې پـــرې باندې
سر تر پايه مينـــه مينـــه، يارانـــه پـــر يارانـــه سوه
د ښکلا د معجون زور و، ښېښتنې سترګې درنې سوې
تېتېده خو بې ګناه وه، په شوګير مې کړې شپه ســوه
عاشقـــي څـــه ښـــه مسلک دئ، مينتوب عجبه رشه
عاقبت يې لېونتـــوب دئ، په جنون يې پيلامه سوه
په ځلـــور سره مذهبـــه يـــې بانو قصاص طلب دئ
د ازل د کاتب کښلـــې ورته خـــوشې بهـــانـــه سوه
په جاهل امام پسـې وم چـې له مينـې وم خواتورې
د سينې پر حريم باندې مې د سهـــوې سجـده سوه
د مجنـــون نکل يې زوړ کړ د فـــرهاد کيسه مردوده
زما عشقه درواړې سم، عالمګيـــر دې افسانه سوه
معصوم هيڅ ګناهکار نه دئ، تقوا ســوزې مينې ړوند کړ
جنتـــې باغ ارام يـــې، تـــر نظـــر د اور شېبـلـه سوه

======

کابل - ۱۳۲۷ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

تياره ماحول

په تياره ماحول کي ناست، زړه مي نرى
په خپل کور، پـه خپل وطن کي يم پردى
خداى ناترســو اورشو دومره کړله تنګه
چي هر پل ايــږدم تــر لاندي وي اغزى
په اميد د روڼ سبا مــي ترخه نوش کړل
په ارزو د پتمـــن ژونـــــد وم لاروى
نن منــزل هــر ګوره لېري راته ښکاري
دا پــه دي چــي نـه لــرو د سر سرى
حوادثو ته چي ګورم، پاى يې وران دئ
دا وطــن د ژوندون نـه دئ يــو ګــړى
دا خــه لــوبــه زمانـــې ده شروع کړي
خوږ ژوندون مو سو د مالګي مالګوبى
د معصـــوم د زړه ښيښه وينـــم ماتيږي
مګر خداى يې کړي له غيبو خــه پترى

======

کابل - ۱۳۲۸ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وينو استسقاء

دا راغلـــی څـــه ناوريـــن دئ نـن سبا
لـــه سهـــاره تـــر ماښامـــه په غوغا
تـه بـه وايـې خلک ټوله راغونډ سوي
کـــړي د وينـــو و باران تـــه استسقاء
مرګی سمدم راپسې دئ لکه سيـــوری
هـــر ګـــړی مـــو ده پـــه وينو کـي لمبا
د قدرت هوس يې ستـرګي ړنـدې کړي
د شيطان په ټونګ درست وژني بې ګناه
چي مقدور نه وي نجات پکښې د خلکو
لـــګـــومـــه پـــه نظـــام تـــوره بـلا
اوربـــدلـــې مـــي کيسه د کفن کښ وه
نن يې وينم، ســر تــر پايه سوه ريښتيا
جرم يې و ښيئ، پـه څـه باندي مجرم دي
چـــي مـــدام دي پـــه ژړا پـه واويلا

======

کابل - ۱۳۲۸ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردۍ مینه

په پـــردۍ مینـــه کـــي اوسم راځه ورک خپل مرز و بوم دئ
ځالګـــۍ د بازویجاړه کـــورګـــۍ جـــوړ باندي د بوم دئ
زما وطن، زما کندهاره لویشت لوېشت خاوره دي جنت ده
د کـــوڅـــو مټ دي اکسیـــر دئ، د رنځورو زړو او دوم دئ
دلتـــه هـــر څـــه بېګانـــه دي، دلتـــه هـــرڅـــه نااشنا دي
هـــر غاټـــول هـــر نستـــرن او هـــر ګلاب لکه زقـــوم دئ
نې ښایست، ښایست ته ورته، نې خوښـــي خوښۍ ته پاته
پـــر بدرنګـــو و بدشکلـــو باندي پروت د ښکلا نوم دئ
نه مستـــي وینـــم پـــه جام کـــي، نه محفل ډک له رندانو
د کاختۍ د کال ساقـــي دئ لـــه ګنډېر څخه ډک خوم دئ
ملامت نـــه دئ یارانـــو چـــي پـــه وینـــو درتـــه ژاړي
مقدس هیـــواد ترې پاته، ناورین ځکه پر معصـــوم دئ

======

۱۳۲۸ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردېسي مور ته

اې زما پردېسي، زما زهيرې مورې !
په فرسخونو راڅه ليرې مورې !
منم کړېږې په فراق د اولاد
تپاک د زړه دې ګوتې کلوچې کړلې
منم خوټېږې د هجران په لمبو
چينې د سترګو يې دروچې کړلې
احساسومه ستا د اوښکو ګرمي
احساسوم دې د مات زړه دردونه
رايادومه ستا د ناز خبرې
را په زړه کيږي تېر خوارېږو ختونه
رامعلومېږي ستا د ستونې تلخې
راته واضع دي ستا پنهان رنځونه
راته څرګند ستا آرزو و ارمان
ها ستا خبره د "تورمخ زيارونه"
خو زما پردېسي ! زما زهيرې مورې !
په فرسخونو راڅه ليرې مورې !
ملت اخته دئ له پرديو سره
جګړه ده، جنګ دئ خوشې ټوکې نه دي
دا د مرګو د برسات تنا ده
د بهارونو نغمې کوکې نه دي
دا د خونې سمندر توښ په هوا
پاس په اسمان کې سوې د مرګ وريځې
را اوروي د سرو ګوليو باران
شنې يې کړې يو مخې د مرګ بوروځې
دا پر لکۍ د شياطينو سپرو
په زرو ميندې راته بورې کړلې
زامن يې ببل کړله له ميندو پلرو
په مخ سپېرې يې ښايسته حورې کړلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

موري ! يوازي ستا بېلتون نه سوځي
يوازي ستا پر سر لمبې نه څرخي
دا سرنوشت دئ د زرګونو مېندو
يوازي ستا پر سر اورې نه ګرځي
آې زما پردېسي ! زما زهيري موري !
په فرسخونو راڅه ليري موري !
دوعا کوه چي دا د مرګ د قاصد
لاسونه لنډ سي له وطنه څخه
ټول سي ټغر د ماتمونو د غم
نېستي سي واک له اهريمنه څخه
چي پنځه وخته خدای ته لاس پورته کړي
ورڅخه غواړه آرامي د وطن
د اتفاق و اتحاد خواست کوه
غواړه له خدايه نېکنامي د وطن
لېري يې مه ګڼه زما ګراني موري !
چي دا نغرى به يو واربيا تود ېږي
پر دې وطن به د ملت په موټو
د خوشالۍ ملي سرود ږغيږي
لېري يې مه ګڼه زما ګراني موري !
چي لاس به لنډ سي د پردو له ملکه
سمسور به بڼ سي پر دا ورانه مېنه
ټول به بساط سي د اغزو له ملکه
ستا د کلونو د زيارونو ثمر
سره راغونډ به سي، را ټېک به سي ټول
ستا د پلو سيوري دي نه ورکيږي
تر لاندي غونډ به سي ستا کور کهول

انشاء الله تعالی - فان مع العسر يسرا ان مع العسر يسرا

======

کراچي - ۱۳۷۰ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپير

مغـزونـه سـره يـو دي پـه فكرونو كي توپير سته
په سترګو کې فرق نسته ديدنونـو کې توپير سته
ليلا ده، كه شيرين ده، كه دُرخو ده، كه رامين ده
د عشق كيسه يوه ده په نـومـونـو کې توپير سته
د حُسن پر تقديس باندې هيڅ راز اختـلاف نسته
ښکلا يوه ښکلا ده، تعبيـرونـو کې توپير سته
د مينـې په عظمت کې شک شهبه نستـه عالمه
خبره ده پر دې چې په عشقـونـو کـې توپير سته
بېلتون دئ كه وصال دئ پرد ېسي ده كه حضر دئ
يو مخ ټول شواخون دئ په دردونو کې توپير سته
پښتـون له پښتـه يو دئ د يـوه نيـكه اولاد دئ
دا څه ماليخوليا ده؟ چې قومـونو کې توپير سته
د وينو سور سېلاب زمـوږ پـر مېنه راروان دئ
سورنا د غم ږغيږي په تالـونـو كـې توپير سته
په راز راز ادعاګانـو يـې غلط نـه سئ زلميو!
جګـړه پـر اقتـدار ده بيانـونو کې توپير سته
هدف د ټـولـو يـو دئ زموږ د كور خرابېده دي
د سره تور استعمار په تاكتيكونو کې توپير سته
په نن و پـه سبا مـې غـولـوي مقصد يې بل دئ
نيتونـه شيطانـي دي په قولونـو کې توپير سته
معصـومـه! ټول دفتر دي د دردونو مجموعه ده
رازونه، دي نيازونه دي، شعرونو کې توپير سته

======

ګلشن اقبال، کراچي - ۱۹۹۰م

(c) ketabton.com: The Digital Library

که لــه گـل ســره همــراز و ، محــوه کړی تماشو وي
بلبل هلــه پــه چغـار ســـي چــي لــه بڼـه آواره سي
د وصال په نشـــه مستـــه ، پــرد ښــی ته دي نظر دئ
سانحه نه وي نو څه وي ، چي ښېلتون د چا مېلمه سي
نې جوهر چا ته معلوم وي ، نې کمال وي را بـــرسېـــره
که له تېکي را بهر سوه ، تـــوره هــله رخشنــــده سي
هيڅ يې مه باسه له خياله پر بيده احساس هم پام کړه
له ساړه نغري څه کله سرې سکروټــي را ښکاره ســي
د تېرې توري په شانـــي غــوځــــول کا ، پرېکول کا
هی توبه يې له گـــوزاره چــي قلــم د چـا وسله سي

======

کراچي - ۱۹۹۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېخوندي

له ژوندونه مې وا نه خيست د خاشې خوند
ابادی کـوي يــو مخ د هــديــرې خوند
هــوســونــه د وطـن چــې را پــه ياد سي
له حسرته څه ګنډېږ سي زما د خـولې خوند
تقاضا د ســن و ســال ده کــه څــه ټکه؟
اخيستای نه سم هيڅکلــه لــه مېلې خوند
د لذت حس يې ايستلی زما لــه خولې دئ؟
که دئ تللی له اوبــو څه د ټــهټــې خوند
د هجرت ژوند به ونــه شمېري په ژوند کې
چې يې څکلئ وي د خپلــې کاشانې خوند
======
ټهټه، کراچي ۱۹۹۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره نو ، نه

مال و زر يې کوترم کړي
سترګې هيڅ نه په مړېږي
حيران دومره اشتها ته
تناول هم حد لري
په روڼو سترګو يې ګورم
چي وطن مي سودا کيږي
د سکوت وار راغه تېر دئ
تحمل هم حد لري
په ښکاره د قام غمخور وي
په باطن کې ريښې کاږي
ډېر مي ځان کړلی ناګار ، خو
تجاهل هم حد لري
نه پوهېږمه ناپوه دئ
که عندي ګټو ړوند کړي
کور دي وران سه آکور مغزه
تغافل هم حد لري
له پښتونه پيدا سوي
پښتنو شيدو لوی کړي
دا سپيتانه دي له کومه
تنزل هم حد لري
که افراط د شيطان کسب
تفريط هم هيڅ په کار نه دئ
منځلاري مي زړه لا شين کړ
تعادل هم حد لري
======
ګلشن اقبال، کراچي - ۱۹۹۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

موج

پرله څرخې پر له اوړي
سر وهي له غتو سخرو
ځان راباسي له طغیانه
واري خوري لکه د تورو
له ها لیري څه رادرومي
د ساحل پر لوري ناځې
د آرام ژوندون په تمه
تر خوله سپین ځگونه باسي
نه دریږي نه تم کیږي
په سکون کي وایي تلخي ده
بهاند سیند دي ور ښوولي
چي په تگ کي شېریني ده
نه په شپه له تگه ولوېږ
نه د ورځي پر کرار دئ
نې پروا له ساړه ژمي
نه د دوبي پر اهاړ دئ
تقدیر بار ور په شا کړی
رسوي یې و مزله ته
تدبیر لاره ور زده کړي
سم ځارو یې و هر پله ته
روڼ مثال دئ و انسان ته
عظیم درس دئ و بیده ته
پو ښهاري یې نغمه ده
شنوا یې ده و کاڼه ته
که لاهو موجود پر ېښې سي
یا سېلاب راوړي گرگه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رونې شپې

ځغلوي يې پا سته ربګ ته
ژغوري يې بغوري يې له مرګه
آفرین دې پر همت سي
نه سو سترى نه ستومانه
نې ارمان د ساحل پربښود
نه له بخته سو پښېمانه
موجه زه لاهو انسان يم
څپې زه ورک لاروی يم
پر اوږه باندې مې واخله
اوس لا مړ نه يم ژوندی يم
که مې سترګې ترخو اوښکو
کړې کمزورې ړندې نه دي
که مې خپه ملګرې نه کا
لا پتليس دې ريچې نه دي
که مې لېڅې دې ببوا که
که حواس مې دې پرېشانه
خو نجات ته اميد ډېر سته
زړه مې تور نه دئ له ځانه
د ساحل و پاسته غېږ ته
رسوه مې لا ځواني سته
اوس لا هم د چارې سر دئ
لا مې زړه کې څه مستې سته

======

کراچي - ۱۹۹۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

را په یاد چې سې وطنه

چې په یاد مې سې وطنه
د نړۍ جنت خُتنه
د ښایست و ښکلا کوره
د غیرت و ننګ مامنه
ته وا هډ مې نیني کیږي
ته وا روح مې ځي له تنه
په ژوندون ته وا ښخیږم
مرم بې ګور و بې کفنه
چې د ښتو ، رغو ته ګورم
را په یاد دي سر دري سي
هغه د ننګ د ننګ او چت غرونه
له غاټول ډک ، له سمنه
چې ودانې مېنې وینم
را په یاد مې وران کورګی سي
زړه مې و اېشي له جوشه
وایم، تف پر تا ، د ښمنه
چې سمسوره اورشو وینم
ډک بهاند ځپاند رودونه
را په یاد مې ارغنداو سي
زړه سي تور له بل ګلشنه
چې توری پنجابۍ وینم
را په یاد دي پښتنې سي
مینه ناکې ، حیا ناکې
وربښمن لېځي سمین تنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کليوالو ته چي گورم
را په ياد سي کوچۍ پېغلي
پر سرو يې ډک منگي وي
پر دښتو يې کړدۍ پلنه
څه ښايست دی خدای ورکړی
څه عفت يې وربخښلی
شاپېرۍ د کوه کاف ده
ورته پکه و پمنه
حورو حُسن دئ اخيستی
عاريت د دې له حسنه
د شبو گلو وږمونه
منشعب يې له بدنه
آ د هست و نېست مالکه
را ودان مي وران وطن که
را يو موټی مي ملت که
لويه ربه، لوی ښتنه!

======

پنجاب اورگاډی - ۱۹۹۱ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــه د نــن چــاري د بخښلــو نــه دي
پرونـــۍ هـــم د هېـــريـــدلــو نه دي
وطنــه ! ودي مـــرم دا څــه دروسوه !
چـي کنـډوالــې دي د کتلــو نــه دي
که د اغــزو پــر ســر حضـر دئ روان
پرد ېســـي شپـــې هـــم د ګاللو نه دي
ښايستــې نــه يمــه خــواتــور له ميني
خــو ستا جفـــاوي د سهلـــو نه دي
ستــومــانــه نه يــم لــه مزلــونو څخه
مــګـــر دا لاري د وهـــلـــو نــه دي
په زړګي تور اشنا شکمن سوې پر څه؟
زمــا ولــولـــې د ازمــويـلــو نه دي
اوښکي مي وچي سوې له ډېره ګـرومه
د زړه داغـــونـــه د ښـــوولــو نــه دي
چينو د ستـــرګـــو جواب راکړ، وايي
دا دردانـــې د تـــويـــولـــو نـــه دي
وسواسه پرې مي ږده مکوټ دي کړمه
زمــا تـــوبـــې د مــاتــولــو نـــه دي

======

ټورنټو - کاناډا - ۱۹۹۴ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سخت زړو واکمني

د وطـــن وطـــن ناري دي له هــر کــونج لــه هر کناره
چي را ژغوره يـــې ښتنــه له دې غـــم له دې ناتاره
ډېرين زړونـه واکمن دي، عاطفـــې چارماري سوي
کرامت د انسان خــرڅ ســو، شرافت تــول له بازاره
عفتونه تر پښــو لاندي، عصمتــونه کنهګار سول
اوبه تللي دي له سترګو، ټول بې آبــه ســول آبـداره
هيلو تور ټيکري پر سر کړل، د نجات لاري کوره دي
اميدونه ټول خزان دي، ښايست کوچ سو لـــه بهاره
ژړوي مـــې، ژړوي مـــې، ژړوي مـــې دا خبـــره
چي را پېښه له خپل وروره، له خپل زويه، لـه خپل پلاره
زمونږ په خولو کي اثر نسته، زمونږ خواستــونه نه قبلېږي
تې په خوله کرم راجوړ کړې، اې قادر پـــروردګاره

======

ټورنټو - کاناډا - ۱۹۹۴ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج اخندزاده

کنـــدهار کـــي يــو عالــم اخندزاده و
نکته سنجــه، باريک بينــه، دانسته و
د بــې لارو بــې لارۍ بــه يــې ثارلې
د بــې دينــو بــې دينۍ بــه يې غندلې
و اولس تــه يــې ښوول ټــول بدعتونه
پــه نامــه د شريعت کــاږه کــارونــه
ذميــمــه يــې پــه خنــدا چاتــه ښووله
پــه ټکالــو يــې عيبــونه لڅــوله
هــر بيــان يــې پــه ظاهــره ظرافت و
خو چــي و بــه دي شانه درس د عبرت و
د اســـلام پــه حقيقت و پــوهېــدلی
پــه منطــق و پــه برهان کي و غښتلی
ملتفت د خپــل اولــس و هــر عمــل ته
سم ثارو و د خپــل ورور و کاږه پــل ته
د همعصرو د خولې ورد يې وجيزې دي
رسېــدلــي يــې تــر ما لا هم مــزې دي
ده بــه وې د انسانانو فــرق پــه دا ، سي
يو کافــر دئ بل مسلم بل موږ او تا سي
وای[12] يو وخت ورځخه وکړه چا پــوښتنه
چــي اخونده ! ورک يــم لاره لټــومــه
د عبــرت خبــري کــړي دي تا ډېــري
لټــوم بــه مسلمان و اســلام چيــري؟
په حســرت يــې ورتــه ورکړ دا جواب
عالــم (تاج اخنـــدزاده) عالــي جناب

---

[12] وای = وايي (د کندهار لهجه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(که اسلام غواړې خوندي په کتابو کي
مسلمان کــــه لټـــوې گــرزه قبرو کي)
کــه ژونــــدی وای نن ورځ تاج اخندزاده
څه بې حکـــم وای دا زمــوږ پـــر سرښته
چي د دین په نامه چور کـــوو غارت کړو
د اسلام پـــه نـوم د قتـل مصلحت کـــړو
د وروری پــــه نـــوم مـو واچول درزونه
د چوکی په حب مـــو وران کـــړله ښارونه
د جهـــاد پـــه نـــوم مـــو وجنگول ورونه
د تقـــوی پـــه نوم مو لوټ کړل اولسونه
نفـــرتـونه زېـــږوو پـــه پاکـــو زړو کي
دښمنـــی را پاڅـــوو ځـــوانو زړو کي
حســـدونـه شنه کوو په کـــرونــدو کي
د تبعیض پارو پـــر پاشــو په ښلچو کي
خندوو نـــړی پـــر خپـــل دیـــن و مذهب
نـــه اخلاق نـــه مـــو نېکـــي ستهنه ادب

======

اوکویل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدني وحشت

ما تمدن په تصور کې و ګڼلی بل شان
یوه هوسا ټولنه
یوه سالمه فضا
یو د وروری چاپېریال
د کار و کسب دنیا
یو آبرومنده ژوندون
د مادیاتو له غوغاوو ځخه پاکه اورشو
ما تمدن بللی
======
ما تمدن بللی
چې پکښې حُسن د بازار د سواګرو په لاس
یوه متاع د خرځولو نه وي
چې د حیاوو په پردو کې سینګار سوې ښکلې
د ښایستونو په سیالۍ کې تر چا پاته نه وي
عفت یې حُسن، عفت ناز، عفت مکیز و خندا
او بس همدا مې وه ګڼلې مدني فرشته
او بس همدا مې و بللی انساني تمدن
======
خو ، چې اوس ګورمه د پېغلو مرمرین ورنونه
د نو رسانو له جنونه ډکه ټنډې سینې
د نابالغو نسپړلو سرو غوټیو پاڼې
د منفعت په نامه
د تجارت له پاره
پر بازارو لوڅېږي
په څو تنګو خرڅېږي
نه څوک توبې پر کاږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه څوک لاحول وايي
يوازي زه يم چي خولې سم سر تر نوکه پوري
د تودو اوښکو سېلابونه مي تر زنه تېر سي
توی سي ګرېوان ته
او د زړه سر مي مکوټ مکوټ کړي
په حسرت (اوه) له خولې څه وباسمه
د خپل ضمير د محکمې په ازانګن تالار کي
څو غټې کرږي وکړم
آخر، دا څه کانه مي وکړه په ځان
سپين پښتني ژوندون مي ځله کړی اليش په جنون
په مدني لېونتوب
په داسي ژواک
چي د ځنګلونو وحشتونه به پر ستر ګو کښېږدي
ځناوران به درته ښکاري د عزت نمونې
خو ستا به هيڅ له وسه نه وي پوره
======
افسوس افسوس چي په هيڅ راز مي غمګی نه سرېږي
نو ګلومه به يې
تر هغه وخته پوري
چي د نجات د قاصدانو راته پام سي آخر
چي په ترلې تنهی
د مدني وحشت له بنده څخه خوشي سمه
د خپل هيواد پر مقدسه خاوره
د خپل مامن پر مځکه
د شکرانې له پاره
دا خپل تندی پر خاورو ولګوم
======
اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ناورین

هغه ناورين چې پر کابلــو تيـــرېږي
د دوی پر تن زمـــوږ پـــر زړو تېرېږي
د زمانې هـــم سپين پـــر تـــور راغلي
پر ککـــريـــو د ســـرو تېـــريـــږي
د ځوانۍ شپه مې په خـوبــو تېرېده
نن د بېلتـــون پـــر شـــوګيـــرو تېرېږي
ته وا اقليـــم د دنيـــا واوښتـــلـــئ
د ګـــرمـــۍ فصل پـــه يخـــو تېرېږي
د پسرلـــي شپـــې اهاړينـــي سولې
ساړه د ژمـــي پـــه پکو تېـــرېـــږي
نه مې لوريــــږي پر دښمن په خدايږو
ژوندون چې سخت پر پښتنو تېرېږي
کـــه مـــې رشتيا د زړه خبره غواړې
اور په ها ژواک چې بې پښتو تېرېږي
پر هيـــواد ميشت اشنا شکرونه کاږه
د بېلتون زور زموږ تر هـــډو تېرېږي
د مرګ قاصد ســـو ماښېجن راڅخه
چې پر ما راسي پـــــر ګوښو تېرېږي
د اميد حســـه لـــږ مـــې وتخنـــوه
حوادث زښته بـــې مـــزو تېـــرېـــږي
معصــــوم يـــې بله چاره نه کړه پيدا
د بېلتانـــه غم پـــه شعـــرو تېرېږي

======

اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الفت پر پله

د لیلا زړه مجنــونــه مــه ماتــوه
د پښتــو نــرخ پښتــونه مه ماتوه
که په رګو کې دې ننګــونه غورځي
خولــه ماتــوه قــولــونه مه ماتوه
که وا ، امیــد د تسلــۍ مــه کوئ
دومره خو کړه چې زړونه مــه ماتوه
د غزنوي رسمک لــه ما څه پوښته
بت ماتــوه رسمــونــه مــه ماتوه
آ د خامــوشــو هــدیــرو سلطانه
عیش در بخښم تخنــونه مه ماتوه
مغزي ماتېږي خو قام نــه ماتېږي
جلاده ! خپــل تېغــونــه مــه ماتوه
منم مزلــونــه مــو اوږده په مخکې
هلــه در جار ، ګامــونــه مه ماتوه
پر بــې مالیاره باغ لــېږ زړه وسوځه
ګلان شکــوه ښاخــونــه مه ماتوه
غمو کړه هېــره لــه پستو څه خندا
هــراتــه ! نور شولــونــه مه ماتوه
له خپله توله بې[13] لــه خــدایه غواړو
د بل پــر داد ســرونه مــه ماتــوه
وا د قدرت جنون مې نه پرېږدي نور
سیالــې کــوه هــډونه مــه ماتوه
یاد به دې وي چې الفت څــه ویلي؟
(سر مې وهه خیالــونه مه ماتــوه)

======

اکویل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

---

[13] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند خزان وهلی بهارونه لیري پاته دي
شپې د پرېښې دي سهارونه لیري پاته دي
نې[14] په تصور نه یې په خیال نژدې کولای سم
غرونه مو تر منځ دي یادګارونه لیري پاته دي
زما د خیال بلبل چې به کړی ورځ و نغمه نغمه
نن سو رانجه خوره چغارونه لیري پاته دي
یو مخ نامردي ده نارینتوب کوچ له وطنه سو
خدایېږو د مېړاني کردارونه لیري پاته دي
خوږ مي د زړګي وایي طبیب کمښت د وینو دئ
زې[15] په سبب پوه یم انارونه لیري پاته دي
ویاړ دئ د هغو چي د وطن د لیلا غېږ کي دي
سخ زما پر حال کند هارونه لیري پاته دي

======

اوکویل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

[14] نې = نه یې
[15] زې = زه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بد عواقب

کــــه ملت ســــره تـوتـې سو آفتونــــه به پر اوري
د ډېـــرو و د کاڼــــو بارانــــونه بــــه پــر اوري
نېکمرغۍ به ځيني بار سي بدمرغۍ به ورته چوک وي
پــرې نازلـــې بـــه بلاوې، فسادونـــه بـــه پر اوري
مرضونه به په ګډ ســـي وچکالۍ بــې[16] کال په کال وي
پر حاصل بې وســي کېـږي، سېلابونـــه به پر اوري
ورتـــه وچ به ډک درياب ســـي سمې لارې ګړنګــونه
هــره تالنــده بـــې تـــکه، تنـــدرونـــه به پـر اوري
ظالمان بـــې حاکمـــان سي هر يو ښار بې پېښور وي
کور بې ګور سي لا د پاســـه، سره اورونه به پر اوري[17]
لوی قامونه به يې تپ ســـي شـــو به شـو بې اولسونه
کور په کور به يې بـــدی وي، تاړاکـــونـــه به پر اوري
ورور له وروره بـــه خفـــه وي، پلار بې قدر وي بايللی
کورنـــۍ بـــې تباه کېــږي، نفاقـــونـــه به پـر اوري
نازولـــي بـــه يـــې ژاړي، ايمنېدو ته بې څوک نه وي
بـــې علاجـــه بـــې درملـــه پــرهارونه به پر اوري
مـــرور بـــه يـــې بختـــونـــه، طالعګاني ماڼيجني
اســـې بخت بـــه يـــې مېلمه وي شامتونه به پر اوري
هم به خدای ځني ناراض وي هـــم بـې مخ تور و نړۍ ته
د رحمت بـــه ورتـــه شا وي، لعنتـــونه بـــه پر اوري
دغـــه حال چـــې مـــې بيان کړ پر افغان دئ نن راغلی
خدايه ته يې سې پر زېـرمه دا ملت کـــړې بيا ښاغلی

======

اکويل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

---

[16] (بې) په دې نظم کې هر ځای د (به يې) مخفف توری دی.
[17] په دې بيت کې د رحمان بابا يو بيت له تصرف سره تضمين سوی دئ:
پـــه ســـبب د ظالمانـــو حاکمانـــو
کور و ګور و پېښور درې واړه يو دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد هڅونه

استاد مـــې لــه کابلــه نــوشتـــو ته هڅوي
مرغـــۍ په مات وزر و الــوتـــو تـــه هڅوي
خبر نه یم زما په تـــور تنـــدي کــې څه لیدلي
چې مات زړه مـــې و لـــویو کارنامو ته هڅوي
که هر څو را خبر چې پـــرېـسۍ یم سخت ځپلی
بیا هم مې تورۍ ژبـــه ګــــرېــــدو ته هڅوي
د لیک په هره کرښه کــې فیضونه راته خاندي
د شعـــر هـــــره مصــرع مې ترانو ته هڅوي
د هیلو قافله مـــې لــه سکـــون څخه راباسي
پر لـــوري د سبا یـــې خـــوځېـــدو ته هڅوي
یوسف د امیـــدونو مې د یاس له څاهه کاږي
تـــولـــۍ د ارزوګانـــو کنعانـــو ته هڅوي
ښاخونه د لانښ بڼ مـــې نه پرېږدي و وچېدو ته
غـــوټـــۍ د قـــریحـــو مې غوړېدو ته هڅوي
پر ما د نامېنـــدیـــو پېڅـــول دئ غوړېدلی
حسوده زمانـــه مـــې چـــوپېـــدو ته هڅوي
زما زړه د بېلتانـــه غمـــونو هســې لاندي کړی
چې یـــو مخ مـــې له ژونده هدیـــرو ته هڅوي
خولـــې سم له خجلته چې کردې د افغان ګورم
چې ورور د ورور د کـــور خرابېدو ته هڅـــوي
ارمان کړم پر هغه چې مې ننګـــونه ور ستـایله
نن ټـــول خپل اردلیان و لـــوټېـــدو ته هڅوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا څرنګه جادو دئ دا کوږداګي څه په وکړي؟
مصلحـــي ارادې چـــي و جګـــــړو ته هڅوي
پر ما توره تياره ده سهـــار ليري شپـــه يلـــدا ده
استاد مـــي د سپېدو و چاودېـــدو ته هڅوي[18]
نو ګاله يـــې پـــه مېړانه د بېلتون درانه غمونه
معصـــومه چـي (رشـــاد) دي آيندو ته هڅوي

======

اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

[18] زما محترم استاد پوهاند رشاد صاحب له کابله يو ليک ټورنټو کاناډا ته رالېږلی و او په هغه کي يې زه ليکنو ته هڅولی وم دا شعر د ليک د رارسېدلو په شپه وويل سو. دا شعر مي په هالينډ کي د استاد د اتيايمي کاليزي د نماځلو په غونډه کي هم ولوست. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې جرمه مجرم

هلته د دنیا د بام پر سر په لوړو غرونو کي
دلته د تهن جهان په کلیو و ښارونو کي
هلته په کړدیو کي خپاره په سرو دښتونو کي
دلته په ماڼیو کي میشته خو کړاوونو کي
اوسي یو اولس چي تیک یې غاړه، ملا یې خمه ده
پاکه یې سینه له هر راز دروهه له هر چمه ده

======

خوار دي پیدا سوي خو جګ سر باندي مړ سوی دئ
نه چا ته ټيټ سوی نه په ننګ چا ته پړ سوی دئ
نور یې رسولي دي تختونو ته، تاجونو ته
دی ورته سپر سوی دئ په وینو ککړ سوی دئ
نن د بې دردانو له ستمه کلک وارونه خوري
نن د تورتمونو په مزله کي تیندکونه خوري

======

چا یې د تاریخ مسخه کولو ته دانګلي دي
څوک وایي نوم بدي دي چي دوی و ته ښاغلي دي
څوک یې پر ویاړونو نوم نښان باندي ناګاره دي
ځیني وای دا څوک دي؟ له کوم بل ملکه راغلي دي
ټولو یوه کړې ده سلا و دې مجنون لره
حد د دښمنۍ یې رسولی دئ جنون لره

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه يې ده ګناه؟ څــــه يې تعـــدی ده څه يې کړي دي؟
څه له مـــو زړه ډک دئ پـــه څـــه عيب مو کړلي دي؟
دا کـــه يـــې ګناه وي چي يې ميندو خپله غېږه کي
لـــوی - لـــوی اتلان و د ســـر خلک يې روزلي دي

جار تر دا سي ميندو چي غيرت يې په شيدو کي وي
جار تـــر دا سي قـــوم چي همت يې په سينو کي وي
======
جار تر دا سي هيلـــو چـــي قومـــونه يو کولای سي
جار تر دا سي متـــو چـــي سرکښ را ايلـــولای سي
جار تـــر دا اولس چـــي ښېلـــه تمـــي و اسرې څخه
وينـــي تـــويـــوي خـــو تاريخـــونه سازولای سي
نـــورو تـــه مانـــۍ ګټـــي پخپله په کړديو خوښ
ننګ يې په سياليو خوښ، شـرنګ يې په سياليو خوښ
======
اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښو ته ښه وايه که زمــا وي او که ستا وي
بد دي ورک ســي پـر دنيا که د هر چا وي
د دوستـــۍ هيلـــه لـه دوسته څخه کېږي
دښمنـــــۍ کـــې اچـــولـــې اعدا وي
هوښياران وايي ځوانمرد کـه دي دښمن و
پر نامرده دوست به سل بــرخـــي بالا وي
عاقبت بــه يـې گــولـــۍ تر زړه وخېژي
د تـــوپک په زور که هر څوک خانتما وي
د هغـــه ســردار به ځای د دار پـر سر وي
چي په سر کـــې[19] د ملت پر ســر سودا وي
په سکروټو يې ور داغي دواړه پښې کړئ
چـــي و ډول تـــه د پـــرديـــو په نڅا وي
چي پـــه زور د بېگانـــه وو پادشاهي کا
د هغـــوی تخت بـــه نسکور نن يا سبا وي
شا دې[20] نـــه رسـي و مځکـي ته هيڅکله
د ملت د کامـــرانـــۍ بار چـې پر شا وي
يو ســـــرونه غـــوڅـــوي بل سرښندل کا
د رهـــزن و د رهبـــر فـــرق په همـدا وي
و مطلـــب تـــه هـــم هغـــه طالب رسېږي
چي طلب يــې پـــه راستۍ و په صفا وي

[19] کې = کي يې
[20] دې = دي يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا رنځــــور اولس پــه بل څـه نه رغېږي
د وحـــدت نسخـه بې[21] رنځ لـــره دوا وي
دا وطـــن به بـــې تاجکه څوک جګ نه کا
بـــې پښتونه به بیا پښت پر پښت تالا وي
هـــزاره ته چـــې د ورور په څېر نه ګوري
تر هغـــه بـــه بل هـــرزه فکــــر د چا وي
د ملت چپــه ببــــرۍ هلــــــه سمبــږي
چـــې د ملک تــــول اولسونه همنوا وي
======
اوکویل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

[21] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا اِلهِـــي مـــه راوینـي تجـــزیـــه د ګران وطن
د یووالــــي دښمنـــان کړې خوار خستـه د ګران وطن
سور شمال دئ خښمېـــدلی تـور بادونه دي چلیږي
رژوي د وحــــدت پـــاڼـــي و مېـــوه د ګران وطن
ښه یې وینم چي وچیږي د وحـــدت څپـاند سیندونه
ببره سته چي سرچینـــه یـــې سـي کوره د ګران وطن
د هیواد دښمنان یو سول شیطانـــي دامونيِ[22] سر کړل
کرښی کاږي پر ښایسته ښکلـــي څېره د ګران وطن
جنګ د ژبــي یې جاري کـــړ جنګوي سکني وروڼه
ژونـــدی نه پرېــــږدي هیڅکله دانسته د ګران وطن
تحمل یې ورته ګران سو چي افغان سردي اوچت وي
انتقــام راخخـــــه اخلـــي روسیـــه د ګران وطن
د حکمت هیله ترې مه کړئ سعادت مه ځنـي غواړئ
که د رب پـــر لاري نـــه تلـــی سرغنه د ګران وطن
دښمنـــانـــو تـــوره تبـــه ګـــډه کړې لور پر لور ده
په دوست هم هیڅ وچه نه ســـوله خوله د ګران وطن
دا قومونـــه اولسونـــه د یـــوې باغچې ګلان دي
په خزان یې مړاوې مــــه کړې ګلدسته د ګران وطن
بهارونه دي تازه وي د وحــــــدت نغمې دي سُروي
اولســــونه دي راغونډ وي پر جـــرګه د ګران وطن
چي شملـــې د افغانانـــو پکښي جګي جګي وینم
دا ارمان مـــې کړې اې خدایـــه را پوره د ګران وطن

======

اوکویل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

---

[22] دامونې = دامونه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تالا هوسونه

خود به خاوري بادومه نامحرم چې مخ د یار سو
خود به اوښکي تویومه سکنی ورور چي اغیار سو
د کلونو امیدونه هوسونو را تالا کړل
نامیندی مو مېلمنې سوې د مرگي سترخوان هوار سو
کوره کیږي د تلو لاري نسکوریږي زاړه پلونه
ښه مي ولوېده و زړه ته راشه پاته کندهار سو
نوم یې تاسي باندي کښېږ.دئ پر گلشن مو څه تېرېږي
چي گلونه مو اغزي سول چي خزان مو نو بهار سو
رارسېږئ نازور دارو د اجل قاصدان راغلل
د پښتون جنازه وزي د پښتو قبر تیار سو
شوا خون و ناورینونه بربادی دي و مرگونه
ته به وایې چي دا ملک بس و همدې لره تیار سو
څومره سخت ازمویښتونه مخامخ دي و افغان ته
وطن ده ته بلا سوی،دی وطن لره تور مار سو
دا به هم د رب حکمت و چي افغان په تورو تور سو
دا به هم د رب رضا وه چي تر خوارو لا هم خوار سو
و علت تې نه ورلوېږم سد مي هیڅ نه په رسېږي
په دې دومره رهبرانو پښتون ولي بې سالار سو
تر هغه به ساده څوک وي چي شاکي وي له پردو څه
رارسېږي له خپل لاسه چي نن (ترخه و واکدار سو)[23]
شرمنده سولو تر سیاله ستر گي نه لرو نړی ته
ورور د ورور مرگي ته تږی زوی له پلار څخه بېزار سو
سرنوشت د انسان دا دئ چي ماتم به یې مېلمه وي
و دنیا ته یې راتگ له لویه سره په کوکار سو
نامیندی و بیوزلی د وطنوالو ته چي گوري
په زړا په غلبلو کي پر معصوم باندي سهار سو

======

۱۹۹۲ع

---

[23] (ترخه و پاچا) یوه اولسي وراشه ده چي دلته له تصرف سره تضمین سوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روڼې شپې

د وطــن په یاد تیارې شپــې روڼومه
د شعرونــو ډیــوې ځان تــه بلـومه
شپه تیاره ده، تیاره کړکه ده نفرت دئ
د روڼا پــه امیــدو یــې تېــرومـه
======
چــې اوږده شپــه وي، توره تیاره وي
غــم د هجــران وي د بېلتــانــه وي
وطــن رنځـور وي، طبیب دښمن وي
معصــوم بــه ولــې پــه ژړا نه وي
======
پــه ورځ بیــده یم، د شپې پر کار یم
نه چــې حریص یم، نه ډېر پر کار یم
د زمان څــرخ دئ چپــه څــرخېږي
ورســـــره څــرخم، تـه وا پرکار یم
======
اوکویل - کاناډا - ۱۹۹۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارمانجني چيغې

سوځم پــه لمــبو د ببلتــانــه پــه پردېسۍ کې
ورځ و شپــه ســي تيــره په ماتـم په مايوسۍ کې
نه لـــرمه څـــورې د سفـــر تـــروس مې تېره ده
کلـــه ســي کېـــداى حـج و عمـره په مفلسۍ کې
نــه وزي لــه زړه څخــه د ابا د مېنـــې مينــه مې
ســـر تـــر نـــوکه بنـد يم د وطن د عشق رسۍ کې
قدر د انسان خو په خپل کـور په خپـل نغري کې وي
څـــومـــره ساده ګان چــې لټوي يې په کرسۍ کې
نه ســـم تېتېـــدلاى پښتنـــې مغـــزي پـــرديو ته
هر څو که يې وينم چې چړچــــې دي چاپلوسۍ کې
مه کړئ د پتمن ژوند تمه مـه کـړئ په دې خاوره کې
تومنـــه د مايـــې يې ده اخښلـــې دووســـۍ کې
نسته د پردېس معصوم په زړه کې بل ارمان په ژوند
کښېني چې يو وار بيا د خپل سپين سراى په اورسۍ کې

======

اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۷ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارمانجني هيلي

پــر مغــز مــي جــوپې جوپې خيالونه وي راځي
پــر زړه بانــدي مــي زښته ارمانــونه وي راځي
دا خوب دئ او که خيال دئ که پر زړه مي الهامونه
و کــورتــه مــي ځولۍ ځولۍ ګلونه وي راځي
د يار د کوڅــې خيال وي پــه پايېــږم تــل تر تله
د رنځ مــي مسيحــا وي عـلاجــونــه وي راځي
وصال وي د يار غېــږ وي مــرکــې د ياراني وي
د زلفــو لــه وطنــه مــي وږمــونه وي راځي
سيالــۍ وي د مېــړانــي د همت مسابقې وي
ميدان تــه د غيــرت خيالــي ډولونه وي راځي
هــۍ هــۍ وي د ځــوانانو اتڼونه وي خوښۍ وي
نفــرت پا يکــوبــه کېږي عشرتــونه وي راځي
له جهل و ناپــوهــۍ ســره غــزاوي جهــادونه
لــه ســوبــي و نصرت ســره تــوغــونه وي راځي
سوبمن زلمي را درومي ناميندۍ په سانګو نجتي
پــر زړو د دښمنــانــو حســرتــونــه وي راځي
لــرګــي يــې وي پــر کــډو اچولي بدمرغيو[24]
لــه ساندو څخــه خلاص کلي کورونو وي راځي
ختمېــږي اهاړونــه ايــره کيــږي نفاقــونــه
نغــريــو تــه د مينــي مجمــرونــه وي راځي
د هيلــو کاروانــونــه وي رسېــږي و مزلو ته
لــه ليــري شرنګا شرنګ وي جـرسونه وي راځي
پردېسي پرګنــې وي راستنېــږي خپل کورګي ته

[24] (لرګی پر کډه اچول) د (بارېدلو) په معنا يوه اولسي وراشه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــر وچــو شونــډو ناست تبسمـــونه وي راځي
رويبار پــــر لارويــــو د رحمت عطـــرونه پاشي
و ښکلــو تــه ډک ګلاب جامــونه وي راځي
د پېغلــو پــدل مات وي واهمــــې له زړو وتلي
ګـــودر تـــه د منګيــــو کتـــارونـــه وي راځي
د پاس شمال را سم سي سره ماتي کــړي وريځــي
پـــر ځنـــډه د آسمان بـــوډۍ ټالـــونه وي راځي
تياري خورې ورې سي د ظلمت پــردې سي پورته
د لمر ستـــرګـــه ښکاره ســي سهارونه وي راځي
تودوخـــه ســـي بـرلاسې منجمد زړونه اوبه سي
لښتـــي لـــه محبتـــه ډک مــوجـــونه وي راځي
خړوب سي وچ دښتونه زرغونې سي وچــي درګي
خزان کـــوچ ســـي لـــه ملکـه بهارونه وي راځي
حسرت توري[25] واخلي غم انـــــدوه ورسره مله وي
عشرت يې پر ځای ميشت سي نعمتونه وي راځي
جـــرګـــې تـــه راروانـــي وي ټولی د اولسونو
لـــه هــر لـــوري د ســـولي پيغامونه وي راځي
غـــوږو تـــه مـي راځي له هري خولې پخې خبري
پــــر ژبـــو لـــه يـــوه مخـــه پنـدونـه وي راځي
ستومان خاطر مي کښېني د رحمت تر چنار لاندي
لـــه هسکــــه د رجاوو شمـــالـــونـــه وي راځي
رښتيا مي درځه غوښتـــی دئ خالقه خوب که خيال دئ
پــر ژبـــه د معصــــوم چــي ارمانــونه وي راځي

======

اوکويل – کاناډا – ۱۹۹۷ع

---

[25] توري : د (ژوري) پر وزن

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روڼو سترګو

ولـــي مـــي پـــرې کېږي د وجود په رڼو سترګو
شلېـــږي تانستـــه د تـار و پـود په رڼو سترګو
وزي مـــو لـــه ببخـــه د حسب و د نسب رېښې
پـــوه نـــه يـو د ځان په بود نابود په رڼو سترګو
خېژي مو له خولې ښخه غړانګي د بارکښ بوده
زمـــوږ خيال چې نغمه ده د داؤد په رڼو سترګو
مه کـــوئ پلمې په لوی لاس وزر له محفل ښخه
ســـم دم ورانـــوو حـــد و حدود په رڼو سترګو
اور د محبت بـــويـه که تود غواړئ د پلار نغری
مه شوړوئ سترګـــې په تور دود په رڼو سترګو
زه به د خليل لاره پـــرې نـــه ږدم څو ژوندی يمه
خير که مي رقيب بولي نمـــرود پـــه رڼو سترګو

======

اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۷ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مزار شریف د فتحې په مناسبت[26]

زېرې زېرې هېوادوالو وطن بیا یو موټې کېږي
دا ګشن بیا زرغونېږي د امید غوټۍ غوړېږي
اولسو لاسونه ورکړل د واحد وطن په هیله
د میرویس پر کور جرګه ده افغانان رابلل کېږي
لوټماران د هست و بود مو کوږ مغزي له ملکه وزي
سوداګر د خپلواکۍ مو په شرمو سره شرمېږي
سرې فتنې د یرغلګرو سوې رسوا په ګران وطن کې
د روسي تاړاک خپسکه مو له زړونو ولاړېږي
دا د جهل و ځان غوښتې په لمبو سوي ښارونه
د وحدت په اوبو خټو له تاداوه ودانېږي
پر تتۍ لوېدلي هیلي سمبالېږي درېدو ته
وزرماتي ارزوګاني الوتو ته تیارېږي
ژړېدلي امیدونه جوړوي ځان و خندا ته
مروري طالع ګاني بیا له سره پخلا کېږي
د نفاق د کځوک ټپلي د وطن له ښکلي مخه
د یووالي په مرهم به له یوه مخه پاکېږي
نښاني د مایوسیو محوه کېږي له ځېرو څخه
قافلې د نامیندیو له کورو څخه بارېږي
دا په ټونګ د بېګانه وو مات مغزي و پرې هډونه

---

[26] دا شعر هغه وخت وویل سو چي د مزار شریف ښار د طالبانو له خوا د جنرال ملک په همکارۍ ونیول سو او د (ملت بابا) په ګډون د هیواد د تمامیت د بشپړتیا ټولو پلویانو د دې سوبې هرکلی وکړ، خو له بده مرغه څو ورځي وروسته څرګنده سوه چي دا پېښه د هیواد د دښمنانو ګډه دسیسه وه چي د څلورو زرو بېګناه انسانو د ژوند په بیه تمامه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امید ۀ پر سته و پاک رب ته چي به بیا راپټلسېږي
د کلونو کړېدلي ځورېدلي اولسونه
له شماله تر جنوبه غيږ په غيږ ورځي مسيږي
مصممي ارادې دي اېلوي بد مغز خيالونه
ککړي د سرکښانو د توحيد پښو ته ټيټېږي
نظر مه کړې پاکه ربه دا بګړې دا دسمالونه
له عظمته ډک رنګونه د پلرو راپه یادېږي
میندي مه کړې باندي بوري چي راوړي دا اولادونه
خویندي مه کړې باندي وراري دا ځواني دي نه رژېږي
پر تیک فال باندي یې نیسئ د وحدت دا خوځښتونه
د سمسور کال نښانې خو له پسرلي ښخه ښکارېږي
اورېدلي مي له نیکانو چي سهار وخت د قبول دئ
باري زبه تا ته ژاړم لوی سهار بلبل چیغېږي
بل درد نه لرم په زړه کي تر ایمان وروسته وطن دئ
ته حامي د دې ملت سې د اغزو پر سر تېرېږي

======

اوکویل – کاناډا – ۱۹۹۷ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنګل خيالونه

يو مخ سکون دی چــوپــه چوپتيا ده
نه د مچ بــــوڼ ستــه نه شور غوغا ده
تياره خپـــره ده، د ژمـــي شپـــه ده
سپـــوږمـــۍ خپــه ده نږی تپ شا ده
خلک بيـــده دي تــه بــــه وا مړه دي
يو زه ويښ ناست يم شعر مشغولا ده
اسمان وريځ دئ ستـــوري نهـــام دي
مځکـــه کنګـــل ده تنــا بـــربښنا ده
ناست يمــه دلتـــه زړه مي وطن کي
په غـــم يــې زانګـــم مل مي ژړا ده
پر وطـــن اور دئ سکــروټـــي اوري
د ژونـــدون بيـــه مفتـــــه وړيا ده
رحـــم هيڅ نستــه وروري ده ورکــه
عاطفـــه مـــړه ســـوه نن يې پاتا ده
مسخـــه دي زړونـــه د انســـانـــانـو
جنګ پـــر غلـــه دئ هـدف دنيا ده
يـــوه خبـــره مـــي پـــر خوله راغله
تريـــخ حقيقت دئ رشتيـــا وينـــا ده
پـــر ملت تـــولـــو ســـوتي را کښلي
د سپـــو فقيـــر تـــه يـــــوه سلا ده

======

اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۷ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتنه

لوی فتنه گر راتــــه فتنه د ښمنــــۍ جوړه کړه
ما د پـــرون قـــد سازاوه ده ننني جـــوړه کړه
ما ویل جــوړ کــه و جانان تــه د سرو زرو امېل
ده خـــدای ناترسه د سکـروټو گردنۍ جوړه کړه
ما د کهــاله مشـــر بالـه واک مي د ځان ورکړلی
ده زما له گرالبو و خپل ځان ته امیانۍ جوړه کړه
زما د خیالونو تاج محل ته مو پام ستــه نیازمنو
له سپین صدفه یې د خاورو کوټنـــۍ جوړه کړه
لومه یې ســر کــړه د تزویر زما د ښکېل له پاره
په سیاست ونه ســوه، نــور یې ژبنۍ جوړه کړه
راڅخه ورکه یې کــړ د پلار و د نیــکه وطن مي
له مـــوقتــي ملکه یـــې مینه مورنۍ جوړه کړه
وې درولــــې ځانته دنگې دنگې ښکلې ماڼۍ
و خوار ملت تـــه یې جونگړه موڼانۍ جوړه کړه
د غوا و غیلو د گلـــو و د رمـــو شپـــونـــکیه
هوس د تخت دې کړ جگړه دې کورنۍ جوړه کړه
سمدم یې وینمه د زهرو او گنـــډ پـــرو خُم دئ
دا چې په خپل خیال یې گنېو ته گاڼۍ جوړه کړه
پر څه بې مهرو محبتـــه ټبـــر پېښ یـــم خلکـو
چې له میرې یې راته نن مور سکنۍ جـوړه کړه
د زړه زخمونه مې په اوښکو نمکینو مینـــځـي
ناپوه طبیب وایې نسخه مې یونانۍ جـوړه کړه
ته وا چنبلي یې پـــه تـولـــو لېـــونۍ اوبه دي
چې لار و لیکه یې د ژوند هم لېونـــۍ جوړه کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قیامت معلوم سو اسرافیل دي نور شپېلۍ نه وهي
د عرصات میدان یې مځکه افغانۍ جوړه کړه
د رونو شپو ستړي ستومانه شاعر خپل بیاض ته
د وینو اوښکو له ترکیبه مشوانۍ جوړه کړه
پر وېشګر ږغ سو چې معصوم که دئ ماشوم خو نه دئ
وې له ازله یې د ده برخه کوچنۍ جوړه کړه

======

جمعه ۱۳/فبروري/۱۹۹۸ع کال/ د سهار ۴:۳۰ بجې
اوکویل - کاناډا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخولګۍ ټکور

نه سرد ټېټېدولرم نه ژبه دزاریو
جنون ټکورومه په اورونودخولګیو
یوښکلوته تسلیم یم بل عشوې ته دخوبانو
ځواني رارېغوم لښکروهمه دپیریو
شبابه توره ډال سمبالوه بیداره اوسه
زړښت نغم کیندي وقلمروته دځوانیو
سباځم اجاره دګلاب پاڼوتوله اخلم
سرې اوښکي دشبنم پیوندوم په خوشالیو
غالبه باندي مینه دلیلاچي مچول ئې
کنه مجنون وپوه چي خولې مرداري دي دسپیو
قصورمي دئ دختې چي په مینه کي یم پاته
غروردئ په میراث راپاته سوی دپېریو
تیارې دي تروږمۍ دي تېرې تیرې دي پښې لوڅي
قدم ږدم پرسکروتولاروهمه پراغزیو
محتاجه، سرګردانه، لالهانده ،وږی تږی
نه لاس دمرستي سته ،نه اراده دمرستندیو
داړوراته نیولی دئ کمین په لویه لارکي
پرهرګام واهمې دي راته پټې دغدیو
نېستۍ دي ، بې ارزۍ دي، دیدنۍ دي، نامېندۍ دي
پرسرراسره دورمي لکه چترد ژلیو
سینه مي کوه قاف ده حوادث پکښې ورکیږي
لمن کي مي اوسېږي پرګنې دشاپېریو
ډېوې به سي بلې دماضي په مستقبل کي
که پاک خدای وژغورلم له فتنوځه دپردیو

======

اوکویل -کاناډا- ۱۹۹۸ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مېنې مينه

پرون يوې مېرمنې د اوکويل[27] راته ژړل
رازونه يې د زړه په ډېر حسرت بيانول
ويله يې (چې زړه دې خوړل کېږي خپل وطن ته
په سترګو کې دې ښکاري، ارمانجن يې خپل ګلشن ته
زه هم مقدراتو راوستلې يم دې ځای ته
ډولۍ د سرنوشت کې يې راوړې حرمسرای ته
واده مې نتيجه وه د اوږدې اورنۍ مينې
د بلې مينې ځای نسته په زړه کې خدای مې ويني
هيڅ راز مشکل و ستونزه نه لرمه په ژوندون کې
پر کار باندې ولاړه، وظيفه مې په روغتون کې
پر کور باندې مې ناست دئ مرغ د ښو و د ښاديو
مفهوم نه پېژني زمونږ کورنۍ د ناميديو
په لونو په زامنو په لمسيو يمه پښه
بې عيش و بې عشرته نه لرم بله ورهښه
که ناز دئ که نعمت دئ شپه و ورځ راباندې اوري
شمال د نېکمرغيو راځه ښبلې له هر لوري
اوريځې د طالع مې سم پر سر راسره درومي
باران د سعادت زر و زېور راباندې لوني
په ژوند دې خدای راضي سي يم له سياله سره سمه
په تن روغه رمته، په قد يمه سمه دمه
خو مينه د خالپوڅو نه هېرېږي له انسانه
شکونه د اړيکو يې هر ګوره ډېره ګرانه

---

[27] اوکويل (Oakville) د ټورنټو په لويديځ کې يو کوچنوټی ښار دئ چې وګړي يې زياتره انګليسي الاصله دي خو پرتګاليان، ايټالويان او نو اروپاييالاصله کاناډايان هم پکښې اوسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلتـــون نـــه دئ، پـــوهېـــږمـــه ژوري دي رګو ته
زبېښــــي د وجـــود وينـــي لــــړزه اچوي لاسو ته
څلوېښت کـــالــه پوره سول کاناډا کي چي ميشته يم
فقط زه چـــي وام اوس هم په دې ملک کي مېلمنه يم)
په سترګو کـــي يې اوښکي د حسرت سره حلقه سوې
يو څو غټې دانــې يـــې ګــرېـــوانه ته ور شوه سوې
په غـــرېو نيـــولي ږغ يـــې راتـــه ووې (افغــانـيـه
زما کـــورټ هېـــر سوی نه دئ نيدرلينډ تر دې ګړيه
کـــه نن وي کـــه سبــا وي رســـــوم به ځان وکور ته
پاک خـــدای مـــي دي نه اچوي د بل وطن و ګور ته)
زما خيال ســـو چي دا زه يم چيغي کړم پر غرو رغونو
د دې وينا غبـــرګـــون دئ زمـــا د خپلـــو فريادونو

======

اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۸ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنګه قافيه

په ورېمونو که الیش د باروت بوی سي
پر کهاله به مي ګويا (زېرى د زوى سي)
په بانو به ورته لويه لار جارو کړم
که د سولي د ايلچي مخ زموږ پر کوى سي
د وطن د ميني مى شراب طهور دي
په يوه ثاڅکي يې درست جهان خوشبوى سي
پام! چي ورنه کړئ اختيار ظالم يزيد ته
عاشوره به مو اختر، کربلا طوى سي
کور کهول به پکښي پڼ نه سي هيڅکله
د کړدۍ که چيري مراندي سره توى سي
چي د ننګ په بيه پېري لنډ عيشونه
موږ يې نه کړو، دا چړچې خو دي د دوى سي
له هغه ټبره لاس پرېولى ښه دئ
کې[28] حيا په بې آبيو شست و شوى سي
د پښتو متل مصداق خو مي نن وکوت
(لوى کورونه به کوچني، کوچني به لوى سي)
په سل کاله رياضت به تري خلاص نه سي
غلامي که د يو چا يو ځلي خوى سي
قافيه سوه باندي تنګه[29] معصوم چوپ سو
پرېږدئ زړه يې د کوټلو وينو جوى سي

======

اوکويل - کاناډا - ۱۹۹۸ع

---

[28] کې = که يې

[29] په پښتو او فارسي ادبياتو کي د (قافيې تنګوالى) مجازاً د (عاجزۍ، بې وسۍ) په معنا کار سوى دئ. دلته يې اصلي او مجازي دواړي معناوي په پام کي نيول سوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه توره

چي پــوه ســوی یم په سپینو او په تورو[30]
ځي پــه لپــو لپــو اوښکــي مي تر تورو[31]
نه له چا ســره پــه ژبــه یــم پــوه سوی
نه مي سر خلاص سو له چا ســره په تورو[32]
دا رقیب دئ چــي نفاق کــري په منځ کي
زمــوږ په نزد نسته توپیر د سپینو تورو[33]
که قصــــور د باغوان نــه دئ نو د چا دئ؟
شنه باغونــه سول بدل پــه شاړ و تــورو[34]
له متغ څخه خوند تللی کــه لــه خولو څه
که مــزه تللې یــو مــخ لــه سپینو تورو[35]
چي ټګــیـ برګــیـ تــه ګورمه د خلکــو
وام نیولی مي وای مخ یو مــخ پر تورو[36]
چي ترلای نه سي تانګ او شــهسوار وي
خود بې قدره به زین آس وي تــر شا تورو[37]
د تقــوا په لافو شاپــو یــې تېــر نه سئ
دا نامــرد دئ ګناهګار تــر ډېــرو تــورو[38]

======

اوکویل–کاناډا–۱۹۹۸ع

---

[30] په سپین و تورو پوهېدل یعني د تمیز سن ته رسېدل.
[31] توري دلته د سترګو په معنا دي.
[32] توري دلته د حروفو په معنا دي.
[33] تور دلته د تور رنګ په معنا دئ.
[34] توري دلته د شاړو په معنا دي.
[35] سپیني و توري دلته د غوښو په معنا دي.
[36] توري د کندهار ښار شمال ته د غرونو یوه لړۍ ده
[37] شاتوري دلته د خرو په معنا دي.
[38] تور دلته د متهم او ګناهګار په معنا دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زخمي نارنج[39]

يارانو ! ما محفل ته تش لاسونه دي راوړي
له باغه د نارنج مي وچ ښاخونه دي راوړي
ګرم نه يم ملامت نه يم قلم مي ويني ژاړي
بيتوکي مي زخمونه و دردونه دي راوړي
له لويه کندهاره بيا تر لويه ننګرهاره
تاريخ د دوو نارنجو داستانونه دي راوړي
يو قصر د نارنج و بل نارنج نارنج باغونه
يو پټه خزانه او بل لعلونه دي راوړي
يو لوټي لوټي پروت دئ بل دئ پاڼي پاڼي پاڼي
له جوره يې د هسک شکايتونه دي راوړي
نارنج دئ دړي وړي و هډه ده ورانه ورانه
له خپلو له پردو يې فريادونه دي راوړي
له بوټو و له کاڼو چيغي خېژي اسمانو ته
افغانه ! ستا له لاسه مو ډک زړونه دي راوړي
ماحول درته اور دئ ټکي لوېږي پرې د پاسه
اسمان له ډېره خښمه توپانونه دي راوړي
بريښنا اورونه لوني و تناوي زهر پاشي
په څاڅکو کې يو مخ درته مرګونه دي راوړي
وطن دي کربلا دئ عاشورې دي اخترونه
زمان و مکان دواړو آفتونه دي راوړي
ازل لکه چي ته يې بس غمو ته پيدا کړې
تقدير مګر ستا برخه اجلونه دي راوړي
درجار سم درواري سم سترګي لړ شاني کړه خلاصي
چي چا درته اغزي و چا ګلونه دي راوړي

[39] دا شعر په ټورنټو کې د نارنج ګل په مشاعره کې ولوستل سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا سر دربار ته کښېښو و چا خرخ کړې پر دښنه وو
چا پت کړ در خوندي چا پېغورونه دي راوړي
چا خپلو کي وندۍ کړې څوک دي بولي و وحدت ته
چا غبرګ کړ درته خلاص چا نفاقونه دي راوړي
راپاته عنعنه ده له پلرو د رزمونو
تاريخ کي مي نصيب انقلابونه دي راوړي
يقين مي دئ پر دغه ازموينښت بيا بريالى يې
(هوتک) وايي ما مخکي انعامونه دي راوړي

======

اوکويل–کاناډا–۱۹۹۹ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه کړئ نفاق پر کرونده د ملک
قام په تباه کېږي دا خو ظلم دئ
مه ورکوئ خیال ته مي رنجک رانجه
ژبه ګونګۍ کېږي دا خو ظلم دئ
مه ږدئ پر باڼو باندي د خلي بار
داغ يې پاته کېږي دا خو ظلم دئ
مه لوځوئ ښکلي پرده پوښ دي وي
اور ځیني لګېږي دا خو ظلم دئ
مه روږدوئ قام په غلامۍ د بل
بد رسم بابېږي دا خو ظلم دئ
مه ږغوئ دا د جهالت سالار
پدل يې ماتېږي دا خو ظلم دئ
مه وژنئ دا سپي پرېږدئ ژوندي دي وي
ښار په مرداريږي دا خو ظلم دئ

======

۱۹۹۹ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاکي مور

پرون مینه وه بې آبه عشق سنګسار په تومتونو
چلېدی راج د بدمستو حیا خواره چارماري وه
باد راسته د بدمرغیو بازار تود د بې لاریو
مېړني تر وړی سپک وو ننګ غیرت کلپه ایکي وه
وفا ورکه، پښتو خرڅه نوغی پوري په ورورۍ و
تقوا کونډه، زهد یتیم و د حق لاره ریشخندي وه
د بدۍ پله درنه وه د نېکۍ ترازو څیري
د سرخېلو سر په دار و د تور سرو سر کلي وه
د وطن مور ژړېده له بربتورو څونړورو
خو نن حال له کهاله راغی چي له ږیرو هم شاکي وه

======

اوکویل - کاناډا - ۱۹۹۹ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

يتيمي سلګۍ

يو ته نه بلکي ټول قوم و ګدۍ مي ژړوي
چي ته مي ژړوې ګويا نړۍ مي ژړوي
سېلاب د تودو اوښکو مي ګرېوان لمبه کړ
شلېدلي خيرې ګرالبي و تنې مي ژړوي
د مات زړګي پر سر د دلاسا لاس راتېر نه سو
نصيبه! د يتيم کوګل سلګۍ مي ژړوي
تندی مي سوداګر دئ د سرو اوښکو د سپېيو
سودا د دردانو د ارزانۍ مي ژړوي
منصور زړه مي په تور د حق ويلو په دارېږي
دا عدل دا انصاف دغه رسۍ مي ژړوي
لاسونه بې قدريو بې نيازيو سره ورکړل
اجماع د بې مهرۍ و بې ارزۍ مي ژړوي
بدنامه په ازار د بې ازارو زماني کړه
چنجي به څه پوښتمه توتکۍ مي ژړوي
ګيله به له چا وکړم له عالمه که له بخته
درانه مي ژړوي سپک تر وړۍ مي ژړوي
زمان يوه صحنه ده د غمونو و دردونو
پرون لوی ژړولم نن کوچنۍ مي ژړوي

======

۱۹۹۹ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرن وروستۍ غزل

نصيب مي كهربا ده جذبوي د غم خځلي
گرم نه يمه عالمه كه قلم مي وي ژړلي
ښادي ته وا هوسۍ ده له ښكاري څه ترهېدلې
ښكالو چي زما پر ننبلي په ټوپو راڅخه ځغلي
پوره نيمه پېړۍ مي وگالل د زړه دردونه
لا گوره چي په ما باندي يې نور څه دي ليدلي
خوښي مي مصنوعي ده په ظاهر يې خطا مه سئ
خنداوي كله كېږي په ها زړو چي وي داغلي
پېړۍ راته ختمېږي خو ببړۍ به راسته نه سي
ما ډېر ټاپي د بدو و د ښو دي ازمويلي
لړ پام كوه اسمانه زما آه به دي نسكور كړي
دوعاوي وي د ولي يا ښېراوي د ناولي
اميد د ايمان جز دئ پرېښولای يې كورټ نه سم
كه څه هم ناميندۍ دي راته شاه و خوا خرلي
مضبوط ورته درېږه اې معصومه ژوند سېلاب دئ
دې نېژدي غټي گرگي له رېښو څخه راكښلي

======

۳۱ دسمبر ۱۹۹۹ع
د روژې درويشتمه - ۱۴۲۰ق
اوكويل - كاناډا

(c) ketabton.com: The Digital Library

Y2K[40]

ژوند مې تېر کړ درې بالا نیمه پېړۍ
وم شاهد د خپل هیواد د بربادۍ

ګوره کله به مې دا ارمان پوره سي
چې راسته ووینم زمونږ چپه ببېړۍ

======

اوکویل - کاناډا
د یویشتمې پېړۍ لسمه دقیقه
۱ جنوري ۲۰۰۰ع

[40] په لوېدیځو مطبوعاتو کې یې دوه زرم میلادي کال په (Y2K) سره ښووئ چې مطلب یې (Year Two Thousand) و. دلته د (K) توری د زرو (۱۰۰۰) په مفهوم کارول سوئ دئ. لکه په کیلو متر او کیلو ګرام کې چې هم د زرو مفهوم ځنې اخیستل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي

مبارکي راکړئ د زړه غوټۍ مي بیا وخندل
له توري دربي و دوربي څخه روڼا وخندل
د خوښۍ اوښکي مي په سترګو کي را غونډې سولې
چي د ګل مخ مي و شبنم ته د سبا وخندل
سپوږمۍ د تندري له مدار څخه راووتله
په تک سپین مخ يې توري شپې ته په قاه قاه وخندل
خورې ورې سولې لړۍ د بدمرغۍ له هسکه
د خړو وریځو له درزو څخه بربښنا وخندل
د آه په زور مي نمرودي لمبې خاموشي سولې
له تناره څه ابراهیم خلیل الله وخندل
طبیبه څیري کړه د ژوند دا زهرجني نسخې
زما د ناسور ټپ ته ناڅاپه مسیحا وخندل
بخته اواري دي که ګونجي د تندي له تخته
چي پایبوسۍ ته دي د وخت لوی شهنشاه وخندل
نامینده مه سئ لارویو د اغزنو لارو
په شرط د دي که مو زما پند ته په رشتیا وخندل
د ژوند سفر وي همېشه له کړاوونو سره
په عافیت وي، که و مل له امیدونو سره

======

اوکویل - کاناډا - ۲۰۰۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هیلو مزار

ببربړم عاطفې يې د طيغان په تکل نه سي
ړاربړم دا اوريځې د توپان په تکل نه سي
شاهد ياست حوادثو غاړي غرونه راڅه يووړل
خدای مه کړه چې دا ځلې د جانان په تکل نه سي
د زړه په کرونده کې بې په اوښکو اوبومه
غمگی سورکی غاټول دئ د دامان په تکل نه سي
د حورو پښتنو چيغو له مخه پلو اخلم
وام صبر مو مغول دئ د غلمان په تکل نه سي
داغونه مې پر زړه خو د لاله په شان خندېږم
دا ځکه چې اسمان مې د درمان په تکل نه سي
د هيلو و مزار ته دروم اسوېلې شنختې
چې ټگه زمانه يې د کتمان په تکل نه سي
ياغي دې قريحه سوه جلوونه يې ټينگ نيسه
معصومه چې قلم دې د دېوان په تکل نه سي

======

اوکویل - کاناډا - ۲۰۰۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۲۰۰۰ کال د جنورۍ پر د برشمه فاضل استاد پوهاند رشاد له جاپان څخه له یو لیک سره خپل یو شعر رالیږلئ و چي د (زړتیا خزان) یې نوم پر ایښئ و. د دې شعر تر لوستلو وروسته ما دا لاندي نظم وکښښ.

مه راوینې
لویه خدایه!
بهارونه د نیازمنو
چي لا نښېږي به
په هښمو په تناوو په ژلیو
د (زړتیا) د (خزانونو)
سر توربږي باندي هیلي
یتیمېږي ارمانونه
کونډېږي کېږي ارزوګاني
غمجنېږي خوشال زړونه
په حکمت باندي مي پوه که
لویه خدایه!
چي تا ولي؟
بهار نه دئ او به کړی
په چینو د قاف د غرونو
تا تر خضر مشر نه کړ
بهار څله په کلونو
په حکمت باندي مي پوه که
چي ته ولي
لویه خدایه!
ګوابنوې زمورږ بهارونه
د (زړتیا) د (خزانونو)
======

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ناڅاپه مي په زړه کي
دا خبره سوه راتېره
مګر ته لکه چي غواړې
چي بهار دي ځوانيمرګ وي
د شباب پر برندو ښاخو
وي دي مات پر ملا دي غبرګ وي
زړتابه خو پختګي ده
تر مرادونو رسېدل دي
امان غواړئ له خاميه
چي په اور کي کړېدل دي
د (زړتيا خزان) چي ګورم
له غمګي مي زړګی دل سي
خو حکمت ته چي يې ځير سم
نو مي زړه لږ څه تسل سي
======
سکاربورو - کاناډا - ۲۰۰۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اروېځو ګالري

غرونه غرونه
د اوریځو
درومي درومي
په اسمان کي
سره ماتي يې لړۍ دي
پکښې جوړ دي کنډوونه
پکښې وينم تصويرونه
پکښې ګورم انځورونه
د سړيو
دزمريو
د زلميو
د بوډيو
الوتونکو
ډاروونکو
د اشنا ، د بېګانه وو
د کرلو ، نازدانه وو
يو ناڅاپه، په دې منځ کي
يو درنه څېره ښکاره سي
ورته ګورم
ورته ځير سم
سمدم((دی)) وي
هماغه چي ما ليدلی
د تاريخ پر زري پاڼو
هغه زېړه
هغه سترګي

(c) ketabton.com: The Digital Library

محرابي وروځي پرې باندي
هماغه زمري برېتونه
هماغه امسا په لاس کي
د يو ستر منبر د پاسه
وي ولاړ په درناوۍ کي
ته به وايې
مخاطب يې
ټول جهان ټول کاينات دي
ور ښيي ژغورنده لاري
ورښيي د ژوند رازونه
ټول جهان ته وايي غوږ دئ
منتظر يې بيانو ته
د ده پند د ده ورمو ته
عظمتونه يې و پښو ته
دي پراته پر سجده باندي
د لقمان حکيم خبري
د ده پند ته سپکي سپاندي
زه په زړه کي هو سېږم
په کالو کي نه ځايېږم
چي دا ((دی)) دئ
هماغه چي ما ليدلی
د تاريخ پر زري پاڼو
يو ناڅاپه باد راسم سي
سره ماتي کړي اوريځي
سره توی کړي تصويرونه
سترګي کش سي
ړيره ورکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

برېت څوکړ سي
بګړۍ پرېوزي له ککري
امسا ولوېږي له لاسه
منبر مات سي، پسي اوږد سي
نوکي نوکي
باد يې يوسي، ترى تم سي
زه په ځير ځير ورته ګورم
برخليک
د خپل اولس مي
پکښي وينم
په اميد اميد يې څارم
چي به کله؟
چي به چيري؟
سي پيوند دغه مات توکي
ځني جوړ به بيا تصوير سي
هماغه چي ما ليدلی
د تاريخ پر زري پاڼو
======
سکاربورو - اونټاريو - کاناډا
۵ اپرېل ۲۰۰۰ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو که خوږ کړی، څورولی ژړولی یم
خدایږو ستا مظلومو سترګو غوټ پر ملا مات کړی یم
غم دي سور لښکر دئ یرغلونه کړي داړې وهي
شکر دئ چي زه یې ټینګ مورچل ماله جات کړی یم
برخه په میراث کي د محمود مي بس همدغه ده
وار ته د تهمت یې پټه خوله سومنات کړی یم
لار د ابراهیم مي خوښه کړې باندي څمه به
خیر دئ که رقیب مي درته لات و منات کړی یم
چتر مو یم سیوري ته مي کښېنئ په ډاډه زړګي
ولي مو ناحقه تود ډګر عرسات کړی یم
قرن دي شاهد وي انتقام به ځیني اخلمه
چا چي په نامه د مناجات، خرابت کړی یم

======

اوکویل - کاناډا
پیل: د شلمي پېړۍ وروستۍ ورځ
پای: د یویشتمي پېړۍ لومړۍ ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ولاړ وم

د پېــړيو تېــر و بېـــــر و، زه ولاړ وم
نور څــوک نـه وه يو پامېر[41] و، زه ولاړ وم
زمان اوښتـــې شاهــۍ وې بدلېـــدلـې
د نن څــوړ سبا ســربېــــر و، زه ولاړ وم
تهذيبونه چې د آس په سـوو کړل خاورې
د چنــــګېــز چې لته پېـر و، زه ولاړ وم
ورانـــول چـې يې په ګوډه پښه ښارونه
تــر نيکـه په وحشت تيــر و، زه ولاړ وم
د اســــلام په نـوم يــې غبرګـې چلولې
عـــرب شـــاه دو شمشېر و، زه ولاړ وم
ســومنـات چـې څيــراوه د غزني توري
هنـــد و سند چې ورته زېر و، زه ولاړ وم
اصفهـــــان چـې جارېـــدی تـــر قدمونو
د ميرويس و محمــود پېـر و، زه ولاړ وم
چــــې تورېل يـــې ظلمات له پاني پته
احمـد نه و، بس يـــو شېــر و، زه ولاړ وم
د اورنـــګ و د فـرنـګ پــه واکمنې کې
هيـــواد ټولــه په بل څېر و، زه ولاړ وم
نغـــاره چـــې ډنګېـــدلـــه د روسپالـو
شــوروي پــر ملک چاپېـر و، زه ولاړ وم
ايښاوه يـې ننګ و نـام د روس و پښـو ته
تر کـابل، مسکو ور تېــــر و، زه ولاړ وم
چـلـول چې يې پر مړو باندې حکمـونه
آ حضـــرت د بـــلا هېـــر و، زه ولاړ وم
راج د غلـو و تـالانــګـرو چـــې روان و
د ستـــم مخ چـــې برسېـــر و، زه ولاړ وم
ميـوندۍ کوڅې چې يو مخ کنډواله کړې
چاراسيـاب و که پنجشيـــر و، زه ولاړ وم

[41] د (پامېر) کلمه په ځينو لهجو کې په اوږده (ی) تلفظېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د (مرگ د رقص) تېرې واکمنان وو
د (پکول شاهۍ) بهېر و، زه ولاړ وم
جاربدلی چي کابل تر هوسونو
د افغان خوږ ژوند گنده‌بېر و، زه ولاړ وم
لوټېدې چي خزانې د موزيمونو
او هيواد ټوله واشېر و[42]، زه ولاړ وم
(مزار) ټوله مزرعه وه د قبرونو
شمال خپور د مرگ و مېر و، زه ولاړ وم
(قند) و (هار) و سره ښېل کندهار غم و
(قم) باميانو ته راتېر و، زه ولاړ وم
(بدخشان) بدو خسانو لاندې کړې
د (کولاب) اثر پر ډېر و، زه ولاړ وم
د (قطغن) پر غرو خوښې وې قدغن سوې
ترې په ټېښته چي نخجېر و، زه ولاړ وم
د نارنج ورېم و کوچ له (ننگرهاره)
شين بگرام ټوله (غدېر) و، زه ولاړ وم
چي د (ترخه و پاچا) شعار جاري و
پر هر گام باندې زنجېر و ، زه ولاړ وم
وحشتونه زېږېدل له کانو بوټو
ملت ټول له ژونده سېر و، زه ولاړ وم
که ظالم و که عادل واکمن په ملک کي
سلامي زما مخ ته تېر و، زه ولاړ وم
عجايب وه په نړۍ کي يو څو څيزه
زما نوم هم پکښې شمېر و، زه ولاړ وم

صد افسوس چي خاوري کړم هغو مېړو
چي گټلی يې و نوم د فرشتو

======

ټورنټو ـ کاناډا ـ د اپريل ۲مه ، ۲۰۰۱ع

---

[42] واشېر د کندهار – هرات پر لويه لار د يوې سيمې نوم دئ چي پخوا به تل غلو نيولئ و او خلک به يې لوټول. دا کلمه په کندهار کي د (غلو او غدی) له پاره استعاره کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مازیګر ژیړی لمره

څه جادو دئ څه منتر دئ
مازیګره ستا په لمر کې
رسوې مې خاطرو ته
تخنوې مې احساسونه
ژړوې معصوم خیالونه
په لیکې ژړاند شعرونه
څه نسبت ستا و د حسن؟
ستا یو ژیړ زبېښلی مخ دئ
ژیړ مخ نښه د رنځور ده
یا د ګرم یا ملامت ده
د نېستمن ده د مجبور ده
ته آغاز د تاریکۍ یې
ستا سرخي یو څو شېبې ده
ته لومړی مزل د شپې یې
تیاره سم په تا پسې ده
دا ښکلا دې ده په څه کې؟
دا کشکش دې دئ له کومه
مازیګره ژیړی لمره
پوه سوم پوه سوم
پوه سوم پوه سوم
مرغان هغه سره اوسي
چې یې ورته وي ښکې
په رنځ هغه سره پوه وي
چې یو شاني یې وي چړیکې
ته ډوبېږې په تیارو کې
رونښنایي د رڅه تولېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما ورځې ماښام سوي
زما ستوري پيکه کيږي
ته مېلمه د دربېلې يې
درکوي زهر په جام کي
ته له ورځې رخصت اخلې
ځکه ويني ويني ژاړې
زه په وينو وحشت پېرم
مېږ مرداره پور تر غاړې
مازيگره ژيړى لمره
زما په رنځ و درد خبره
تر سرخي وروسته پر تا دي
ماښامونه خپاره سوي
ماته هم پېښه له سرو ده
سرو غدى راته پاشلي
تاته سره افق په غېږ کي
تور تمونه دي راوړي
ماته سرو د سر کاسه کي
همېشه اوبه راکړي
ته ډوبېږې په تيارو کي
زه لمبېږم په فتنو کي
ته سوځېږې په لمبو کي
زه تپېږم په جگړو کي
مازيگره ژيړى لمره
زما په رنځ و درد خبره
چي پر کور مو لنگه سوې
د غديو سره بلا ده
آرامى سوې راخه کړه
بدمرغى مو تل په خوا ده
که تپ کېږو محوه کېږو

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له لوړه ځوړ ته کېږو
که له لوړي هلا کېږو
که د بل په لاس ورکېږو
مرور که بهارونه
که پېزي دي ژړ ګلونه
که مو مړاوي دي بڼونه
د خزان پرې چپاوونه
که اختر مو عاشوره ده
که نوروز راځه بپلیږي
که هر دښت مو کربلا ده
که یزید پرې هوسېږي
که رباب د آدم مات دئ
که درخو ناسته پر کور ده
که پتې ورک پر ولات دئ
که رابیا په سر سرتور ده
که نارنج ګل قصاصېږي
که ګلاب پر سر د دار دئ
که انار ګل مو رژېږي
که دښمن یې "لاله زار" دئ
که پسرلی مو خزان سوی
که وږمې پر کوچ وربار دي
که نرګس پر ملا مات سوی
بلبلان مو په چیغار دي
که ښارګ د ښار پرې سوی
دود د کلیو تر سر خېژي
په ښاریانو کي ساه تهوله
کلیوال سره ننېږي
که کوچی په زړه غمجن دئ
که ورشو ورته اغزي ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ګاونډ ورته دښمن دئ
ټېک يې ورک دئ پر نېستي ده
که له ورور سره اخته يو
که پښتو ده راځه سپکه
که له تخته پر تخته يو
که پارسو ده راځه ورکه
مازيګره ژيړې لمره
زما په رنځ و درد خبره
دا فتنې ټوله د سرو دي
که د خپل که د پردو دي
سرو روزلي دي ناولي
سرو زهرونه دي پاشلي
سرو مغزونه مسموم کړي
انتقام تې هڅولي
مورې ته پېښه له سره لوره
مورې ته پېښه له سوټکه
چې کرو پر پټې مينه
حاصل اخلو ځيني کرکه
مازيګره ژيړې لمره
زما په رنځ و درد خبره
زه و ته نصيب نن مله کړو
رنځ مو يو دی چې خواله کړو
======
ټورنټو - کاناډا
د مې ۱۲مه، ۲۰۰۱ع کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژندۍ

که دا حال و نه به شعر نه به نظمونه پاته سي
د ادب پر کرونده بخ وچ ډاګونه پاته سي
په مرګو چي ځني وزي شهبازونه له کوڅو څه
د آدم په خيالي ښار کي به قبرونه پاته سي
چلېدلي که دُرې د محتسب هسي بې واره
په بازار کي به د زهد صرف دوکانونه پاته سي
و اوږو ته چي سوې پورته جنازې د غيروتونو
د پښتو پر کور به خود تور دېوالونه پاته سي
ککرۍ که هسي شاني بې مېروزه رغړېدلې
د سرخېلو پر دفتر به تش نومونه پاته سي
چا منصور ليدلی نه دئ اورېدلي يې کيسې دي
زما به هم د دار په ژبه داستانونه پاته سي
عشق تاداو د ژوندانه دئ په نسب مي راشريک دئ
د رقيب پای ناميندي ده که کلونه پاته سي
د نيازمنو کوچ و بار دئ د خواله څوک نه سوه پاته
د معصوم پر ډک زړګي به ارمانونه پاته سي

======

اوکويل-کاناډا - ۲۰۰۱ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنازولوکور[43]

لا اوس هـــم باندي چغښي ځــو بلبلي
پر ها درختو چي جګړونـــه دي سوځلي
اوس لا هم وږم راځـــي له سپېرو دښتو
خير که وريځو ځو پسرلي نـــه دي خندلي
اوس لا هم په سرو زړو کي څه ګرمي ستــه
نامېنديـــو که هر څـــو دي تنولـــي
لاميـــن کاته دي پاتـــه پر ځــو سترګو
پـــه کړو بڼو لا اوس هـــــم زړه پېيلـــي
طراوت يـــو مخي تول نـــه دئ له باغــه
لا ځوک سته چي د نرګس جام تې نېنګلي
له ګـــړوب ښاره لا نغمه د مينـــــي اورم
ازانګې مـــــــي ئي له ليري اوريــدلي
د ريا زاهـــــدان پټ ســـر پکښي ګرزي
خپلــو کړو و خپـــل عمل دي شرمولـــي
عقل کوچ نـــه دئ يومخي لـــه دي ښاره
خيـــر که کـــډو د جنون پـــــر اړولـــي
لا پر وچـــو شونډو پاته څه مـــوسکا ده
څه کـــي خاوري د ببلتون پر سر پاشلـــي
چـــي د ستـــړو قافلې پر هـــوسا کېـــږي
اوس هــــم هغه چينې سته ،همانغه کلي
لـــــه دي ښاره نظرمـــــه اړوئ خلکـــو
پکښي اوســـي اوس لاهم ډېـــر نازولي

======

ټورنټو ،کاناډا
۱۲نومبر۲۰۰۲ع

---

[43] د کاناډا د (NATIONAL POST) ورځپاڼي په پروني ګڼه کي د لومړۍ عمومي جګړې د يو افسر ليک خپور سوی و او په هغه کي يې يو ځای کښلي وه:
"… and yet the birds kept singing in the trees-what trees were not cut down by shells."
د دغو جملو اغېزه وه، چي دا شعر يې را باندي وکېښن.(هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احسان يې زما پر سر دئ همېش سيورى
چې په ژوند چا رانبوولی دئ يو تورى
د سلام پر بنده وايم سلامونه
پر دارينو دې خداى نه کاندې مختورى
دا د حسن اغېزه ده بل څه نه دي
راڅه ورک چې کوز و پاس ښى و کيڼ لورى
پېرزوينه د پاک رب، زيار د استاد دئ
رقيبانو څله رړ رړ راته گورئ
همدغه وياړ راته بس دئ په ژوندون کې
چې نه مل سولم د غلو، نه هيوادپلورى

======

مسيساگا - کاناډا - ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما په زړه کې تصور کړل
د دنیا سخت کړاوونه
چې یو ځوک را ځخه باسي
په امبور د لاس نوکونه
داغوي مې پسته ژبه
پر ایږدي تک سره سیخونه
راټوکېږي مې په ماغزو کې
تېره غشي تېز سرونه
راتوږي مې تور د سترګو
پر نینک مې ږدي اورونه
پوري ووري تر زړګي مې
باسي تک سره نشترونه
پوستوي مې په ژوندوني
پرې کوي مې اندامونه
اوروي مې پر زړه باندي
د اغـــــــــزیو بارانــــــــونه
راکوي د سر کاسه کې
جـــــــل وهلــــــــي مـرادونه
پر بـــدن مـــي صلیب واره
ټک وهــــــــي د اور مېخـــونه
خو یو بل درد راځه هېر کړي
دا ټول واړه زحمتونه
هغه دا چې مې پر خاوره
بېګانه ربي توغونه

======

ټورنټو- کاناډا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه ته وایم

هک پک گورمه د نورو ویانه ته
د خپل اوښ په واښ ترلي زنګانه ته
هوسۍ هسي له هوسه باندي خوب کا
مېړنتون دئ خدای رازلی پښتانه ته
له یوي بلا راخلاص بلي په خوله کړ
له ناوي سو راګوښه ناست بارانه ته
د یوي ایکۍ اثر مي چیغي نه کا
لکه څوک چي خطابه کړي تپ کاڼه ته
دی بیده، بخت يي بیده، ماحول بیده دئ
دوست دښمن يي چړي کښلي لړمانه ته
له غفلته چي رمه ټول لنګ و لاښ سوه
سزاګاني سختي بویه دي شپانه ته
که تر دغه ازمویښت هم پښتون و ووت
سلامي به يي جهان وي و نامه ته

======

اسلام آباد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلې او هورې

دې ساړه شان پسرلي کې
امیدونه خزانېږي
د ژوندون مېوه خازه سوه
هم دلې او هم هورې
د خونخور ساقي له لاسه
جام د زهرو وېشل کېږي
قتلګاه مو میخانه سوه
هم دلې او هم هورې
د پښتون پر حال ژړېږم
کور یې وران سو لا ورانېږي
شو په شو یې قافله سوه
هم دلې او هم هورې
زما بخته، توره بخته
زمانه دې سوه دښمنه
سمه لار درته کوږه سوه
هم دلې او هم هورې
په زړه خوږ له پرد ېسیه
پر ملا مات له بېکسیه
له مېړو خالي توبه سوه
هم دلې او هم هورې
خالي لاسه دښمن ته یې
ګدا خوار په مطلب پوه دئ
چې د سپو سلا یوه سوه
هم دلې او هم هورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

رونې شپې

لټ پر لټ اوړم په ځای کې
نا ارامه، سهار لیري
هره شپه د یلدا شپه سوه
هم دلې او هم هورې
خپل احساس ورته خوراړه دئ
چې مدام په ببړانه دئ
د معصوم دغه دنده سوه
هم دلې او هم هورې
======

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما مېنه اولنۍ د پرېښوولو نه وه هيڅ
اورشو مي پلارنۍ د هېرېدلو نه وه هيڅ
دوستي کې[44] د پيسې پر قام دوستۍ نه وای بر کړې
پايه د ورورولۍ د ماتېدلو نه وه هيڅ
ارمان دارلامانه ناخلف دي ښتنان سول
دا ستا هسکه ماڼۍ د نړېدلو نه وه هيڅ
افسوس دئ چي اولاد يې د بابا همت ته شا کړه
کنه، دغه بګړۍ د رالوېدلو نه وه هيڅ
پښتونه! دي ناولي دنيا څه کانه دروکړه؟
دا مشکه دا رنډۍ خو د غوښتلو نه وه هيڅ
اړتيا د مغفرت وه چي خيالي سر مي سجده سو
کنه دا ککرۍ د ټيټېدلو نه وه هيڅ
بېلتون که لکه سيورۍ مي د ژوند ملګرۍ نه وای
دا ژبه مي تورۍ د شعر ويلو نه وه هيڅ

======

اوکويل - کاناډا

44 کې = که يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي دا ولي؟

انګار مي له سينې څه نه راوزي چي دا ولي؟
اشعار له قريحې څه نه راوزي چي دا ولي؟
قلم ريچې ريچې کړم که جزدان پاره پاره کړم
يو ټکی مي له خولې څه نه راوزي چي دا ولي؟
و چاته زړه خالي کړم، غمشريک چېري پيدا کړم
شناحته له کوڅې څه نه راوزي چي دا ولي؟
په زړه کي مي لمبې دي په سوځېدمه مکوټ سوم
خولوګي له تاوخانې څه نه راوزي چي دا ولي؟
کرۍ شپه منتظر يم د سپېدو و چاودېدو ته
سهار له دغي شپې څه نه راوزي چي دا ولي؟
زما خيال دی اسمانونه مي هم چيغو دي اخيستي
غبرګون له ازانګې څه نه راوزي چي دا ولي؟
بس ته به وا يو مخي د ژونديو هديره ده
هيڅ شخول له دې مېرې څه نه راوزي چي دا ولي؟
فقط ته وا رانجه يې دي و ټولو ته ورکړي
هيڅ ږغ له حنجرې څه نه راوزي چي دا ولي؟
قاصد په تلو راتلو سو ستومان د بابا پښه مي
د مځکي له موزې[45] څه نه راوزي چي دا ولي؟
زندان سو دري ورې، زندانوان په تورو تور سو
خو پښې له زوانې څه نه راوزي چي دا ولي؟
قفس ټوکر ټوکر سو، لومې وشلېدې دام لوټ سو
توتي له پنجرې څه نه راوزي چي دا ولي؟
اسلام پر هيواد خپور دئ مسلمان مو حکمران سو
خو تکبير له منارې څه نه راوزي چي دا ولي؟

---

45 د جغرافيايي په پخوانيو کتابو کي يې (ايټاليا) ته (موزه) ويله. دلته هماغه مفهوم ته اشاره ده. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عدل و انصاف په تمه ناست وګړي ستخ سول
لوی تېګ له محکمې څه نه راوزي چي دا ولي؟
په غلو و په غديو مو تالا ټوله ګدۍ کړه
يو نر له قافلې څه نه راوزي چي دا ولي؟
درخو که وايي آدم نسته، خو سته رباب په غبېږ کي
حيران يم له پردې څه نه راوزي چي دا ولي؟
که هر څه يې رابولمه مېلو و تماشو ته
معصوم له غم غوسې څه نه راوزي چي دا ولي؟

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښو کاله وړاندې د ايران مشهورې سندرغاړې ليلا فروهر په ټورنټو کې کنسرت درلود او د کنسرت په ترڅ کې يې يوه پښتو سندره هم وويله، په هغه وخت کې د کابل واکمنانو پښتو دښمنه پاليسي چلوله. په دغه شان حالاتو کې د ليلا فروهر له خولې پښتو سندرې ويلو پر ما اغېزه وکړه او دا ښو بيته مې فى البديهه وويل.

نازم ازينکه باز چه زيبا شده پشتو
با نغمه حزين که يکجا شده پشتو
کم ارج در بساط سياست که شد چه باک؟
در جمع هنردوست پر بها شده پشتو
ياران دهيد مژده به آن قيس غوريان
کاکنون پسند خاطر ليلا شده پشتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوندونه

و

شخوندونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دا ځلوريځې په مختلفو وختونو او بېلابېلو حالاتو کې ، په هيواد کې دننه يا تر تيواد بهر ويلې دي. هره يوه يې جلا – جلا انګېزه لري. دلته مې يو ځای سره نښلولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر څه دي د احساس راپارېدل دي
د خونخور فلک له لاسه ژړېدل دي
یا د مینې د خیالونو په بستر کې
راز و نیاز دئ اوښتل را اوښتل دي

======

سوله چې شرط یې زموږ غلامي وي
یا مو په دې شرط، څه ارامي وي
سل واره جار دې تر هغه جنګ سي
چې ارمغان یې زموږ ازادي وي

======

جګړې که هر څو ډېرې سختۍ لري
ماتې و ګوډې، ژوبلې ورانۍ لري
ټولې مو څکه پر ځان منلې
چې راته زېرې د خپلواکۍ لري

کابل-۱۴لیندۍ۱۳۷۵ش

======

زما د سر امان دې وي تاجرزاده یم
او له پلاره و نیکه عالمزاده یم
زما اسې برخه نه دا سوه او نه هغه
خالي لاس یمه، امي مادرزاده یم

۲۳ د غبرګولي ۱۳۷۵ش

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه عجبه حوادث دي چي تیرېږي
یو د بل له پښو څه خاوري ایستل کېږي
ما چي هر څه دئ خپل فکر ځغلولی
دا منګی بیا د پښتون پر سر ماتېږي

کابل - ۱۳۲۵ش

======

هک حیران یمه غافلو پښتنو ته
د دا نورو زرنګۍ، فریب و چلو ته
که چېرچي وي پښتانه د چا په یاد وي؟
چي پر غرنده سي، مخ یې سي پښتو ته

کابل - ۱۳۲۵ش

======

ستاسي په نزد به خوار نتلی یم
پر هر میدان به رقیب کړلی یم
خو وخت شاهد دئ، تاریخ خبر دئ
چي په مېړانه ټولو منلی یم

======

اې قدرتمنو! اې جابرانو
په نشو مستو، اې کورمغزانو!
قدرت زوال لري، نشې الوزي
سد مو کوره سه، اې ناپوهانو!

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات دي مغزی سه، په خوا دي مرگ سه
آ په زړه توره! اینه دي گرگ سه
چي نه سوځېږي په آه د کونډو
سر به سر تور کړم چي توی دي ورگ سه

======

نن چي يې وينې د ملک رهبر وي
ډب يې مغزن وي برېت يې ببر وي
د زمان لوبه سي ورته جوړه
په تورو تور سي، خاوري پر سر سي

۱۳۶۵ش
======

ښایستې! څله په ځان مغروره يې
په دې چي ځوانه يې؟ پیدا له نوره يې؟
که دا جگړه وه او دا مرگونه وو
یا به يې کونډه او یا به بوره يې

======

عشق يو اشا ده، سر و پښې غوڅې
ژړاند کوچنی دئ، ښونډې يې بوڅې
د خوار تلتک دئ، پرده پرې نه سي
چي سر په پټ کړې، پښې دي سي لوڅې

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمو رنځور کړم، سختیو زوړ کړم
ډېرو مرګونو له ژونده موړ کړم
ممکن خو نه دئ غچ له تقدیره
خدایه! دا زړه مي په څه شي سوړ کړم

======

چوپه چوپتیا ده، خطر هر آن راځي
یو مخ بامبو[46] دئ، ته وا خپګان راځي
له هوښیارانو مي اورېدلي دي
په خاموشي پسې ضرور توپان راځي

کابل د لوی اختر سهار ۱۳۲۲ش

======

عمر ځلوېښت سو مخ پر زړښت یم
مزه یې نسته که ځوان په سکښت یم
ځوري د پوهي مي زښته سپک دئ
څښتن د برخي که پښت پر پښتۍ یم

======

آ لویه لویه، څښتنه لویه
ژر رسوه مي تر خپله کویه
که مستجاب مي دغه خواست نه وي
ژوندون به څه کړم مرګ راته بویه

======

[46] بامبو: مطلق سکوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

آ د څو ورځو په جاه جلال مسته
آ چې اچوې مرداري و خپل نس ته
اولنو پښتنو څومره ښه ویلي
دا متل دئ (که هوس و نو دې بسته)

======

ټر بنګړيو شرنګی ډېر وي په پایزېب کې
ادعاګاني وي اوچتې په نشېب کې
د واکمنو قول و فعل ته چې ګورم
زه له شرمه پزه ګرزوم په جېب کې

======

که ظالم غرَه په ظلم و په زور دئ
یا دا بل بیا خاتما په پردي کور دئ
نه به ظلم ورته پاته نه به زور وي
د ستم کور آخر وران، چپه نسکور دئ

======

په مغزو کې مې هرګوره شورماشور دئ
ستونی تل له غرېوه ډک همېشه شور دئ
د سکوت ځواک راځه تللی دئ معزور یم
ازمویلی مې پر ځان باندې خپل زور دئ

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشالي زموږ د اختر په ډمامو سوه
په خوراک و په څښاک و په جامو سوه
زما اختر به هغه وخت وي اې يارانو
که مو پاکه له پردو څخه اورشو سوه

کابل - ۱۳۶۵ش

======

زمانه راته نا پايه لوی درياب سو
سراسر ژوند منجنيق سو منجلاب سو
بېگانه يې کړم له خپل و له پرديه
راته پاته يو قلم سو يو کتاب سو

======

نه قدرت د خوځېدو سته په لاسو کي
نه مستي نه تحرک پاته په زړو کي
چي دا نن ملک الموت راسي په خوښ يم
ما د دمخه ځان شمېرلی دئ په مړو کي

======

نه دا وايم چي دنيا مي د قارون وای
په عزت په دبدبه کي ناپيليون وای
باطني هيله مي دا، چي د خپل سر وای
د خپل واک د خپل اختيار وای خړ پړ شپون وای

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وصال په قرر پوه دي مهجوران
د خپل کور په خوند خبر دي پردېسان
پر لوحه د ژوند يې کښلي په غټ خط دي
(له زواله څخه وروسته وي ارمان)

======

پر ډگر د سياست چي چا گام کښېښنو
و راستۍ ته يې (فقط) د انجام کښېښنو
عنايت دئ د پاک رب چي ځني خلاص يم
که نه، ډېرو راته لومه و دام کښېښنو

======

چي يو آن ځان له عالمه بېگانه کړې
ماديات له يوه مخه درست ايله کړې
په لذت به دي ټول عمر خوله خوږه وي
په والله چي بيا (ډوډۍ پکښې رېزه کړې)

======

آزادي چي له يوه مخه نېستي سي
ابتذال و جهالت چي پر زياتي سي
اختناق و رسوايي هم سي ور گډه
ځني جوړه به د نن (ولسواکي) سي

کابل - ۱۳۶۵ش

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

زاهدان ورپسي ګرزي په محراب کې
نجوميان يې لټوي په اسطرلاب کې
عالمونه سرګردان ورپسي ګرزي
ها خوندونې چې ليدلي په شباب کې

======

د فراق ورځې ډېرې اوږدې سوې
په ډېرو شولو مې کولمې پرې سوې
په ډېرو چغو مې کومی وچ سو
په ډېرو اوښکو سترګې کوکرې سوې

======

په وړکينه مې تمام کړل کتابونه
چې لږ غټ سوم بيا مبلې وې او ښکارونه
په سږ کال چې مې يو کم شلو ښت پوره سوه
مشغولا مې په قلم وايم شعرونه

کابل - ۱۳۲۵ش
======

چې پرون يې د زړه غوښې پر پېرزو وې
نن يې مخ ته په کفن کې لا نه ګوري
دا په دې چې پرون کار عند اللهي و
نن د نفس و د شيطان په نغوته ښوري

کراچي- ۱۹۹۰ع
======

(c) ketabton.com: The Digital Library

کالخوايان مو د وطن، شل ته رسېږي
د قدرت پر گدۍ نه سره جوړېږي
عاقبت مو دي په خير وي، متل وايي
(قصابان چي سي ډېرى مرږ مردارېږي)

مونټريال-کاناډا - ۱۹۹۲ع
======

نن مي په زړه کي يوه چړيکه پنهاني تېره سوه
د پښو دردونه راته وايي چي ځواني تېره سوه
ځواني يو خوب و يو خيال و هيڅ په پوه نسومه
ټېره خو سوه مگر افسوس په ناداني تېره سوه

======

د ريا په غلافو کي تقواگاني دي خرڅېږي
زنهار وينمه د ږيرو په درزونو کي ځلېږي
پټوي زما له نظره په پردو محرم مخونه
آيينې يې خپلي توري نور هم تور ورته ښکارېږي

مغل رستورانت- ټورنټو - کاناډا - ۱۹ فبروري ۱۹۹۹ع
======

تفاوت راځخه ورک سو چي دا غم دئ که ښادي ده
پلوونه دي بادېږي د اسراف پر سر سيالي ده
هلته وږونه مري له لوږي دلته موږ په غوړو لامبو
دا نه ننگ دئ، نه مېړانه هسي خوشي ناپوهي ده

اوکويل-کاناډا- ۱۹۹۹ع
======

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اولس ښاغلي سپک په بيده قام وي
ويښ قومونه خپل مشران ستايي په نېکو
هوښياران اواروي لانجې په سوله
مورِ دي توري تر خپل منځ کښلي له تېکو

======

چي د ميني پر معيار مي
تا او گل ته وکتله
گل مي خوښ سولی يو ځلی
ته مي خوښه سوې تر تله

(د يو فرانسوي شعر ژباړه)

======

کراچي نه دئ د اور تبۍ ده
لاس و مغزي ته ولچک زندۍ ده
د ازل کښلو رواستم دلته
تقدير ته غاړه تر تار نرۍ ده

کراچي - ۱۳۲۸ش

======

په وطن کي مي کتاب و مشغولا
له قلم سره همېش وم همنوا
په دې ملک کي علم نسته قلم ورک دئ
مشغولا مي ده د کور سود و سودا

======

(c) ketabton.com: The Digital Library

حافظه مي ورځ په ورځ کمزورې کېږي
روښنايي د ستګو دم په دم کمېږي
شين امي به راځه جوړ سي په دې ملک کي
ها چي زده مي وو، ورو ورو راڅه هېرېږي

کراچي- ۱۹۸۹ع
======

د تجزيې خطر

ما يې غم کړ د تاريخ چي مسخه کيږي
مفاخر مو د وطن ټوله هېريږي
يو هوښيار سړی موسکی سو، ول لاليه
تاريخ څه جغرافيه مو محوه کيږي

اوکويل-کاناډا- ۱۵اکتوبر ۱۹۹۲ع د سهار ۴ بجې
======

د نغري قدر

نصيب راپردېس کړی يم،کارونه تقديري
وېنه د بي لړزی مي کړی، ورځ ماغزه را خوري
قربان د اولنو تر دا پخو پخو خبرو
(مړونه قدرمن وي پر خپل کور پر خپل نغري)

ټورنټو-کاناډا - ۱۹۹۷ع
======

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما وطنه ! تېر کال هم دلته را یاد سوې[47]
سږ کال هم دغه ځایگی خو ته آزاد سوې
له دې وروسته که پښتون یو موټی نه سو
نو به لوی جارو وهمه چې (برباد سوې)

پنجاب - ریل گاډی - ۱۹۹۲ع

======

څه فایده ده د ارمان و د ایکاش
د ناشکرو خلکو وي همدا پاداش
ښېړې اوه پښته میشته پر کندهار وو
نن أر ټوله کُره تیت یو لکه ماش

میسیساگا -کاناډا -۲۰۰۲ع

======

پر وطن باندي مو سږکال وچکالي ده
رحمت نسته ځکه ورکه سوکالي ده
باران رحم دئ پر هغه اولس اوري
چي سینه یې له کینو څخه خالي ده

======

[47] زه په ۱۹۹۱ع کال له پنجابه په اورگاډی کي کراچي ته تلم د وطن یاد مي یو شعر ووایه چي د همدې مجموعې په (38) مخ کي راغلی او نوم یې (را په یاد چي سې وطنه) دئ. په دا بل کال ۱۹۹۲ع په هماغه میاشت کي بیا پر هماغه ځای په اورگاډی کي تېرېدم. په دې وخت کي په کابل کي د مجاهدینو حکومت و. ما پورتنۍ روباعي وویله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی غټ سړي یو نه د خاپوړو
ټونګ د شیطان دئ چي سره مروړو
لاره د حق مو ده خوشي کړې
رحمت يې غواړو تش په ارګوړو

۲۰۰۰ع
======

ترقي د اولسونو هوسايي ده
امنيت دئ، ارامي ده کراري ده
چي دا نه وي هيڅ باور به يه ونکړم
تش خبري دي، درواغ دي لفاظي ده

کابل - ۱۳۶۱ش
======

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library